

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Historie

Studijní program: Historická studia

Studijní obor (kombinace): Kulturněhistorická a muzeologická studia

Časopis Od Ještěda k Troskám v letech 1922–1924

The Magazin Od Ještěda k Troskám in 1922–1924

Bakalářská práce: 2011–FP–KHI–087

Autor:

Šárka Stanovská

Podpis:

Adresa:

Andělská Hora 80

463 31, Chrastava

Vedoucí práce:

PhDr. Milan Svoboda, Ph.D.

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
83	6			24	

V Liberci dne: 8. 12. 2011

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra historie

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(pro bakalářský studijní program)

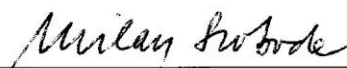
pro (kandidát): Šárku Stanovskou
adresa: Andělská Hora 80, Chrastava 463 31
studijní obor (kombinace): kulturněhistorická a muzeologická studia
Název BP: **Časopis Od Ještěda k Troskám v letech 1922–1924**
Název BP v angličtině: The Magazin Od Ještěda k Troskám in 1922–1924
Vedoucí práce: PhDr. Milan Svoboda, Ph.D.
Konzultant:
Termín odevzdání: 23. 4. 2011

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 15. 4. 2010

děkan

vedoucí katedry

Převzal (kandidát): Šárka Stanovská

Datum: 18. 11. 2010

Podpis:

Název BP: **Časopis Od Ještěda k Troskám v letech 1922–1924**

Vedoucí práce: PhDr. Milan Svoboda, Ph.D.

Cíl: Studentka analyzuje a komparuje první dva ročníky vlastivědného periodika se zřetelem k autorům, tématům a úrovni příspěvků v dobovém kulturním a politickém kontextu. Pokusí se identifikovat jednotlivé přispěvatele z hlediska jejich badatelských zájmů. Zaměří se také na to, jakou pozornost věnovali čeští autoři z OJKT sudetoněmecké regionální historické produkci (MVHJI, MVNR). Srovná četnost témat historických a přírodovědných; u historických četnost dle periodizačních období a námětů pojednání. K lepší orientaci autorka vypracuje rejstříky místní a jmenné.

Požadavky: znalost němčiny, orientace v regionálních dějinách

Metody: analytická, komparativní, deskriptivní

Literatura: M. Řepa, Poetika českého dějepisectví, Praha 2006; Z. Kárník, České země první republiky I–III, Praha 2000–2003; J. Křen, Historické proměny češství, Praha 1992; J. Pekař a české dějiny 15.–18. století, Semily 1994; J. V. Šimák a poslání regionální historiografie v dnešní době, Semily 1996; Regionalgeschichte in Europa, Paderborn 2000; K. Kučera, Historie a historici, Praha 1992; F. Kutnar – J. Marek, Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví, Praha 1997; J. Marek, O historismu a dějepisectví, Praha 1992; M. Havelka, Dějiny a smysl, Praha 2001; Z. Kalista, Cesty historikova myšlení, Praha 2002

Prameny:

Literární archiv PNP Praha, pozůstalosti
ANM Praha, fond pozůstalost J. Pekař
Archiv AV ČR Praha, fond pozůstalost J. V. Šimák
Od Ještěda k Troskám 1922–1924

Anotace

Cílem bakalářské práce je komparace prvních dvou ročníků vlastivědného periodika *Od Ještěda k Troskám* se zřetelem k autorům, tématům a úrovni příspěvků. Výsledná práce nejprve analyzuje a poté porovnává četnost témat v obou ročnících za pomoci grafů, rozebírá kvalitu článků s ohledem na sociální postavení autorů i na to, jakou věnovali pozornost sudetoněmecké regionální historické produkci. Pro lepší orientaci je přidán jmenný rejstřík příspěvatelů a místní rejstřík. Badatel má také možnost se dozvědět o začátcích a tvůrcích vlastivědného periodika kraje od Ještěda až k Troskám.

Klíčová slova: vlastivědný sborník, regionální periodikum, *Od Ještěda k Troskám*, Podještědí, Českodubsko, Turnovsko, regionální historie

Summary

Purpose of bachelor thesis is to compare first two volumes of regional journal *Od Ještěda k Troskám* with regard to authors, topics and quality of contributions. The resulting work analyzes and then compare frequency of topics in both volumes with the support of graphs parsing quality of articles with respect to social background of authors and also focus to regional sudeten-german historical creation. For better thesis orientation was added index of contributor names and local index. Researcher has opportunity to find out about its beginnings and authors of the homeland journal of area from Jested to Trosky.

Keywords: homeland magazine, regional periodical, *Od Ještěda k Troskám*, Podještědí, Českodubsko, Turnovsko, regional history

Annotation

Die Bachelorarbeit setzt sich das Ziel, die ersten zwei Jahrgänge der heimatkundigen Zeitschrift "Od Ještěda k Troskám" in Bezug auf die Autoren, Themen und das Niveau der Beiträge zu vergleichen. In der resultierenden Arbeit wird zuerst die Häufigkeit der Beiträge in beiden Jahrgängen anhand von Diagrammen analysiert und danach verglichen, weiterhin wird die Qualität der Artikel in Bezug auf die soziale Lage der Autoren und auch auf die Aufmerksamkeit, die sie der sudetendeutschen regionalen historischen Produktion gewidmet haben, ausgewertet. Für eine bessere Orientierung wurde ein Namensverzeichnis der Beitragenden und ein Ortsverzeichnis beigefügt. Dem Forscher wird auch die Möglichkeit gegeben, über den Anfang und die Gestalter der heimatkundigen Zeitschrift der Landschaft vom Berg Ještěd bis zur Burgruine Trosky zu erfahren.

Schlüsselwörter: heimatkundiges Sammelbuch, regionale Zeitschrift, Od Ještěda k Troskám, Podještědí, Českosudetský, Turnovsko, regionale Historie

Čestné prohlášení

Název práce: Časopis od Ještěda k Troskám 1922–1924
Jméno a příjmení autora: Šárka Stanovská
Osobní číslo: P08000606

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 09. 12. 2011

Šárka Stanovská

Poděkování

Děkuji PhDr. Milanu Svobodovi, Ph.D. za praktické rady a obrovskou trpělivost při zpracování bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	10
1. Periodikum v užším dobovém kontextu	11
1. 1. Vznik.....	11
1. 2. Smysl a cíle periodika.....	12
1. 3. Přední přispěvatelé periodika.....	12
2. Od Ještěda k Troskám 1922–1923, I. ročník	14
2. 1. První číslo	15
2. 2. Druhé a třetí číslo.....	17
2. 3. Čtvrté číslo	19
2. 4. Páté číslo	22
2. 5. Šesté číslo	24
2. 6. Sedmé a osmé číslo.....	27
2. 7. Deváté a desáté číslo.....	29
3. Od Ještěda k Troskám 1923–1924, II. ročník.....	32
3. 1. První číslo	33
3. 2. Druhé a třetí číslo	35
3. 3. Čtvrté číslo	38
3. 4. Páté a šesté číslo	40
3. 5. Sedmé číslo	43
3. 6. Osmé a deváté číslo.....	45
3. 7. Desáté číslo	47
4. Výpis článků a komparace I. a II. ročníku za pomoci grafů	49
4. 1. Tematika I. ročníku	49
4. 2. Tematika II. ročníku.....	53
4. 3. Úroveň příspěvků	62
4. 4. Sudetoněmecká regionální historická produkce a její reflexe v OJKT	63
4. 5. Korespondence mezi J. V. Šimákem a redaktory periodika.....	64
Závěr.....	65
Autorský jmenný rejstřík	66
Místní rejstřík.....	70
Seznam použitých pramenů a literatury	82

Úvod

Periodikum *Od Ještěda k Troskám* začalo vycházet v říjnu 1922 jako vlastivědný sborník českého severu. Tato bakalářská práce je věnována analýze a komparaci prvních dvou ročníků uvedeného periodika. Zabývá se léty 1922–1924, kdy se vymezení publikovaných témat teprve formovalo.

Podle názvu se jedná o vlastivědné periodikum s poměrně širokou škálou témat z různých oborů. Za vznik vděčí skupině přispěvatelů hlavně z řad učitelstva v čele s univerzitním profesorem PhDr. Josefem Vítězslavem Šimákem. Autoři článků – až na výjimky – nepatří mezi vědce, badatele, či odborníky zabývající se určitou problematikou. Mnohdy měl jejich badatelský zájem o určitý obor ryze amatérskou povahu. Ne vždy je z textu zcela jasné jeho autorství. Mnohdy se čtenář dozví jen jméno a příjmení, nikoliv sociální status a dosažené vzdělání autora. Také úroveň článků se liší. Jedním ze záměrů vzniku periodika bylo získat nadšence a přispěvatele z řad místních obyvatel. To v praxi znamená zveřejnění textu vysokoškolského profesora vedle příspěvku českodubského sedláka.

Bakalářská práce by svým zaměřením měla objasnit, ke kterým tématům se nejvíce přispívající přikláněli i přes to, že se v počátku vydávání periodika jeho obsah teprve formoval. Bylo nutné srovnat četnost výskytu článků s obdobnými náměty v obou ročnících a především přihlídnout k úrovni jednotlivých příspěvků. Díky grafu četnosti témat článků a jejich úrovně, místního a jmenného rejstříku bude orientace ve srovnání obou ročníků *Od Ještěda k Troskám* přehlednější a pohodlnější pro další badatele. Celková analýza umožní čtenářům obecný nástin pohledu na dobu, ve které začal časopis vycházet, a z výsledku četnosti výskytu témat bude možné pochopit, co upoutávalo pozornost jeho tvůrců v kontextu s tematicky obdobnými historickými událostmi.

Bakalářská práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol a ty jsou dále rozvedeny podkapitolami. První kapitola stručně nastiňuje vznik periodika a seznámí s předními osobnostmi, které do něj přispívaly. Druhá se věnuje analýze I. ročníku *Od Ještěda k Troskám* 1922–1923 se zřetelem k autorům a jejich pozornosti věnované sudetoněmecké regionální historické produkci, tématům a odborné úrovni příspěvků. Kapitola třetí je zaměřena na II. ročník 1923–1924 tohoto časopisu a analyzuje jeho obsah stejně jako část první. Čtvrtá komparuje tyto dva ročníky. Zde jsou již u historických témat vyznačena nejčetnější období periodizace dějin a na základě grafů rozeznatelný rozdíl ve frekvenci vyskytujících se jednotlivých témat příspěvků a jejich úrovně v obou ročnících.

1. Periodikum v užším dobovém kontextu

1. 1 Vznik

Periodikum *Od Ještěda k Troskám* začalo vycházet v období československé „revoluce“, zhruba vymezené lety 1918–1924. Šlo o léta „budování státu“, kdy se mnoho jedinců z řad české inteligence dalo plně do služeb mladého státu ať už v měřítku státním, nebo regionálním.¹ V průběhu dvacátých let výrazně vzrostl zájem o turistiku spojený s ochranou přírody, památek, snahou poznat více své okolí, zvyky a tradice předchozích generací, což se projevovalo vznikem regionálních, historických a vlastivědných sborníků.²

Většina příspěvatelů v prvních dvou ročnících uvedeného periodika pocházela právě z řad „inteligence“, tedy lékařů, spisovatelů či profesorů a odborných učitelů na školách. Za zakladatele, mluvčího a hlavního příspěvatele časopisu můžeme považovat pražského univerzitního profesora PhDr. Josefa Vítězslava Šimáka. Narodil se 15. 8. 1870 v Turnově. Pocházel z učitelské rodiny, navštěvoval spolu s Josefem Pekařem turnovskou obecnou školu a poté mladoboleslavské gymnázium, kde našel zálibu v historii. Po ukončení filozofické fakulty české části univerzity v Praze se sblížil s kruhem okolo turnovského muzea, založeného v roce 1886. Ačkoliv ho s Josefem Pekařem celý život pojilo přátelství, každý se vydal jiným směrem. Na rozdíl od jeho kolegy, kterého lákaly vyšší cíle a obsáhlejší historická témata, přitahovala Šimáka regionální historie a vlastivědná problematika.³ Lépe řečeno zajímal ho hlavně rodný kraj, ke kterému měl velmi vřelý vztah. Nevědomost okolí a nedostatek odborné literatury zabývající se etnografickými, historickými, přírodovědnými a vlastivědnými tématy tohoto kraje ho zřejmě přivedly k myšlence vzniku vlastivědného sborníku českého severu *Od Ještěda k Troskám*.

¹ Zdeněk KÁRNÍK, *České země v éře první republiky (1918–1938). Vznik, budování a zlatá léta republiky 1918–1929*, 1, Praha 2000, s. 178.

² Z. KÁRNÍK, *České země v éře první republiky*, 1, s. 542–543.

³ Jan ŠTOVÍČEK, *Josef Pekař, Josef V. Šimák a počátky české etnografie*, in: *Z Českého ráje a Podkrkonoší. Josef Pekař a české dějiny 15.–18. století*, Bystrá nad Jizerou 1994, s. 41–46.

1. 2. Smysl a cíle periodika

V prvním ročníku sám profesor Šimák uvádí všechny cíle tohoto periodika, které mělo položit základy poznání obyvatel kraje v přítomnosti i minulosti, být vlastivědnou „biblí“ pro budoucí generace, informovat o podhůří a zařadit se do celonárodní vlastivědy. Snahou jeho i ostatních kolegů bylo vytvořit plnohodnotné dílo a získat zájem čtenářů a spolupracovníků. Dále se periodikum mělo zabývat poměry přírodními, pravěkem, národopisem, různými příběhy,⁴ církví a školou, uměním a písemnictvím, národním hospodářstvím, humanitní péčí, činností národní a osvětovou. První dva ročníky zdaleka nepokrývají všechna uvedená témata. Měsíčník měl být také obohacen o tabulky, mapky, diagramy, fotografie, medailony předních osobností narozených v okolí nebo jinde a zde dočasně pobývajících, zanechavších zmínky o své návštěvě v tomto kraji.⁵

1. 3. Přední přispěvatelé periodika

Univerzitnímu profesoru Josefu Vítězslavu Šimákovi se podařilo získat pro časopis řadu významných přispěvatelů. Jedním z nich byl také Josef Pekař, Šimákův přítel, spolužák, kolega a krajan. Přestože se Josef Pekař o národopis odborně nezajímal a tíhnul spíše k národním dějinám, jako rodáka z turnovského okolí ho zajímala především místní lidová architektura, neboť sám vyrůstal na roubeném statku v Daliměřicích. Znal okruh vzdělanců okolo turnovského muzea, kraj, kde vyrůstal, a Šimákova myšlenka založit vlastivědný sborník českého severu ho zaujala.⁶

Josef Pekař byl nejvýznamnějším, ne však jediným přispěvatelem periodika.⁷ Myšlenka souborného díla shrnujícího odborné poznatky z různých oblastí našla pozitivní odezvu u „inteligence“ z řad místních rodáků. Články do periodika poskytovali např. recitátorka, herečka a spisovatelka Abigail Horáková (1871–1926), spisovatelka a neteř Karolíny Světlé Anežka Čermáková-Sluková (1847–1926), dirigent, učitel hudby, klavírista, skladatel a pozdější zakladatel Pěveckého sdružení západočeských učitelů Josef Bartovský (1884–1964),

⁴ Autor tento výraz uvádí v příspěvku mapujícím cíle periodika „Co chceme“.

⁵ Josef Vítězslav ŠIMÁK, *Co chceme*, in: *Od Ještěda k Troskám 1, 1922*, č. 1, s. 1–2.

⁶ J. ŠŤOVÍČEK, *Josef Pekař, Josef V. Šimák a počátky české etnografie*, s. 41–46.

⁷ Platí pro pozdější ročníky periodika. V prvních dvou Josef Pekař jako přispěvatel nefiguruje.

učitelka hudby a básnířka Marie Vítězslava Ježková (1872–1951), JUC. Josef Valkoun, člen klubu Českých turistů a autor Průvodce Rovenskem pod Troskami a okolím, spisovatel, učitel a později školní inspektor Ferdinand Mačenka (1872–1938), středoškolský profesor Josef Hoffmann... Další, zejména pedagogové a lékaři, přispívali články na témata, kterými se mnohdy zabývali jen okrajově, nebo se sběratelskou vášní. V tomto ohledu se Šimákova vize naplnila různorodostí námětů v časopise zmiňovaných.

Jednou z předních úloh vlastivědného sborníku se stalo zapojení čtenářů do tvorby periodika. Měli být četbou motivováni k zaslání vlastních příspěvků, popřípadě materiálů týkajících se historie jejich okolí. Kvalita článků se z tohoto hlediska značně liší. Rozdíl mezi příspěvkem spisovatele či pedagoga a turnovského sedláka je zřejmý jazykovou kvalitou, způsobem vyjádření se k tématu i nabídnutím možnosti porovnat informace z pramenů vzniklých ve stejné době.

V prvních dvou ročnících, pravděpodobně i v důsledku poměrně krátké doby vydávání sborníku, je tvorba omezena na články zakládajících přispěvatelů z řad učitelů, lékařů a spisovatelů. Totéž se stalo v případě druhého ročníku, kdy jsou v přílohách přetištěny „Zbytky koled z Turnova“ upravené a přepsané J. V. Šimákem. Ten zde uvádí, že je získal od turnovského potulného žebráka, který jejich přesné znění již neměl v paměti. Poskytnout prostor v periodiku čtenáři-přispěvateli bez kontroly textu zasvěcenějšími dle slov autora pochopitelně nelze.⁸ Škála možných přispěvatelů chtěla jistě z dobré vůle nabídnout zajímavé informace ostatním čtenářům. Ovšem v některých případech se jednalo o informace nepodložené a jejich otištěním by si sborník uškodil přinejmenším ztrátou okruhu vzdělanějších čtenářů. První dva ročníky jsou proto omezeny jen na tvorbu již zmíněných autorů.

⁸ Od Ještěda k Troskám 2, 1923, č. 1, s. 101–102.

2. Od Ještěda k Troskám 1922–1923, I. ročník

První ročník *Od Ještěda k Troskám 1922–1923* vydala knihtiskárna Jana Jiráňka v Turnově. Na jeho 240 stranách rozdělených do 10 čísel (2 a 3, 7 a 8, 9 a 10 jsou dvojčísla) se podílelo 17 přispěvatelů z řad učitelů, středoškolských profesorů, lékařů a spisovatelů.

Sborník zahajují obvyklé úvodní informace tiráže.⁹ Pod textem se nachází drobná grafika Trosek s oblaky v pozadí a pod ní zmínka, že první ročník vydaly učitelské jednoty v Turnově a v Českém Dubu. (Turnov 1922–1923). Následuje obsah rozdělený do tří bodů. I. Články – rejstřík autorů s výpisem článků a uvedením stran, na kterých čtenář jednotlivé příspěvky nalezne. II. Různé zprávy – zde je uveden seznam stran se zprávami osobními, historickými, přírodovědeckými, informacemi o ochraně památek a s muzejními novinkami. III. Literatura – seznam použité literatury včetně českých i sudetoněmeckých vlastivědných sborníků a seznamem vyobrazení a použitých fotografií. Každé číslo obsahuje závěrem kromě příspěvků z různých badatelských oblastí také již zmíněné rubriky Různé zprávy a Literatura. Rubrika Různé zprávy nabízí čtenáři dobové aktuality z oblasti ochrany památek, přináší informace o úmrtí nebo o životním jubileu významných rodáků, poukazuje na zahájení nové výstavy nebo upozorňuje na zajímavosti probíhající v kraji. Rubrika Literatura poskytuje zmínky o darech písemností vztahujících se ke kraji od významných rodáků či spisovatelů muzeu nebo archivu. A přináší recenze vlastivědných českých i sudetoněmeckých sborníků a publikací se souhlasnými i polemickými stanovisky tvůrců periodika s názory německých a českých badatelů. Upozorňuje na nově vydané knihy týkající se kraje od Ještěda až k Troskám.

První dvě strany samotného textu periodika jsou zároveň stanovením cílů a výzvou. Univerzitní profesor PhDr. J. V. Šimák jako hlavní spolupracovník uvádí v příspěvku *Co chceme* důvod vzniku časopisu *Od Ještěda k Troskám* a vyzývá případné přispěvatele k budoucí spolupráci na jeho spoluvytváření.

⁹ Redigovali: Odborný učitel J. Polák a učitel V. Havel., Zodpovědný redaktor: Jan Polák., Hlavní spolupracovník: PhDr. J. V. Šimák, univerzitní profesor v Praze.

2.1. První číslo

První číslo včetně zmíněného článku *Co chceme* odráží pestrostí témat záměr vlastivědného sborníku být „vlastivědnou biblií,“ která by se zabývala poměry přírodními, pravěkem, národopisem, různými příběhy, církví a školou, uměním a písemnictvím, národním hospodářstvím, humanitní péčí, činností národní a osvětovou...¹⁰ Následujícím příspěvkem od J. V. Šimáka *Josef Škoda* je medailon osobnosti a vzpomínka na zesnulého přítele Josefa Škodu. Na několika stranách vzdává hold rodákovi z Radvánic a vyzdvihuje jeho znalosti místní historie a vlastivědy kraje, které by mu podle J. V. Šimáka mohl závidět i historik. Celý článek je psán jako vzpomínka s osobním oceněním vykonané práce zesnulého Josefa Škody, který položil základ historii Českodubsku v obsáhlém a nedokončeném díle „Místopisné paměti Českodubsku“. V závěru prvního textu autor uvádí, že ukázky z jeho práce hodlá použít v periodiku a obohatit ho tím o poznatky místního samorostlého dějepisce Josefa Škody.¹¹

Článkem s náboženskou tematikou pokračuje první číslo prvního ročníku. J. V. Šimák popisuje v textu *Náboženské příběhy na Turnovsku v l. 1620–1648* dění v době pobělohorské spojené s náboženským rozdělením obyvatelstva na Turnovsku. Kromě duchovních na jednotlivých farách v příspěvku rozebírá i držbu města Turnova šlechtou a v rámci rekatolizace nenásilnou náboženskou situaci v tomto kraji po bitvě na Bílé hoře. Příspěvek je psán velmi čtivě a na příkladech různých přístupů místních hejtmanů a turnovských konšelů se čtenář dozví, jaký postoj zaujímaly turnovské úřady k rekatolizační otázce. Text je rozdělen na pokračování do dalších čísel.¹²

Přírodovědnou vsuvkou je krátký text Františka Doubka s názvem *Něco o květeně okresu turnovského*. Jedná se o vzpomínku na dílo zesnulého ředitele dívčích škol V. Rývy, který založil při chlapecké škole herbář a byl vášnivým amatérským botanikem. Podařilo se mu rozšířit některé druhy v regionu a popsat místa, kde se vyskytují nejhojněji. K článku je připojen i krátký seznam rostlin nejrozšířenějších na Turnovsku.¹³

¹⁰ J. V. ŠIMÁK, *Co chceme*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1922, č. 1, s. 1–2.

¹¹ J. V. ŠIMÁK, *Josef Škoda*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1922, č. 1, s. 3–5.

¹² J. V. ŠIMÁK, *Náboženské příběhy na Turnovsku v l. 1620–1648*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1922, č. 1, s. 5–8.

¹³ František DOUBEK, *Něco o květeně okresu turnovského*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1922, č. 1, s. 8–9.

V následujícím příspěvku na pokračování od J. V. Šimáka *Kdy bylo osídleno Poještědí?* se prolíná archeologie s toponomastikou. Autor se kromě zmínek o archeologických nálezech věnuje především toponomastice. Dělí místní názvy do tří hlavních skupin (1. jména osobní, 2. jména místní, 3. jména nejistého výkladu) a dále do jejich podskupin.¹⁴

Další článek na pokračování od Jana Hrdého s názvem *Krajské patenty XVIII. století*. zpřístupňuje výtah z neúplné sbírky krajských patentů, dochovaných v turnovském městském archivu z období 1702–1735. Článek se omezuje převážně na zajímavosti týkající se vojenství, obchodu, berních a náboženských záležitostí. Závěr příspěvku obsahuje poděkování J. V. Šimákovi, který sbírku uspořádal a korigoval článek.¹⁵

Posledním uceleným příspěvkem prvního čísla prvního ročníku je *Karolína Světlá a náš kraj Zdeňce Havlíčkové* od Václava Havla. Jedná se o vzpomínku k 50. výročí úmrtí Zdeňky Havlíčkové a shrnutí dobročinné práce Sboru paní (Augusty Braunerové, Marie Riegrové, Karolíny Světlé). Prakticky jde o seznam darů národní loterie pro Zdeňku Havlíčkovou.¹⁶

Následují rubriky *Různé zprávy* a *Literatura*, které číslo uzavírají. Upozorňují na aktuality v Hlasech Pojizerských o ochraně památek na Českodubsku. V rubrice *Literatura* na dění v periodikách Český časopis historický a v sudetoněmeckých sbornících *Mitteilungen des Vereines für Heimatkunde des Jeschken-Isergaues* a *Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg*. Poslední zmínka v rubrice upozorňuje na vydání geologické mapky Turnovska Učitelstvem okresu mladoboleslavského.¹⁷

¹⁴ J. V. ŠIMÁK, *Kdy bylo osídleno Poještědí?*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1922, č. 1, s. 9–11.

¹⁵ J. HRDÝ, *Krajské patenty XVIII. století*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1922, č. 1, s. 11–12.

¹⁶ V. HAVEL, *Karolína Světlá a náš kraj Zdeňce Havlíčkové*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1922, č. 1, s. 13–15.

¹⁷ *Různé zprávy*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1922, č. 1, s. 15–16.

2.2. Druhé a třetí číslo

Druhé číslo prvního ročníku zahajuje článek, který zároveň ukončuje řadu textů s náboženskou tematikou od J. V. Šimáka *Náboženské příběhy na Turnovsku v l. 1620–1648*.¹⁸ Pokračuje článkem Jana Kolihy ke čtvrtému výročí úmrtí pedagoga Karla Holuba (*Učitel Karel Holub*). Text zmiňuje život, dílo a přínos zesnulého učitele Karla Holuba české paleontologii. Součástí příspěvku je i ryze životopisná část od V. Havla.¹⁹

Doposud zmíněná témata v prvních dvou číslech ročníku měla převážně historický charakter s několika vzpomínkami na významné osobnosti kraje a jejich životopisy. Další příspěvek je v prvních dvou ročnících periodika tematickou zvláštností. Jedná se o text etnografický týkající se lidových oděvů a účesů na Turnovsku, totiž *Lidový kroj na Turnovsku* od Eleonory Proškové. Zde se zatím nejvíce projevuje regionální zaměření sborníku. Předchozí příspěvky se dosud věnovaly jakékoliv zmínce o Turnovsku a spojitosti s ním, zprávám o osobnostech zde žijících, nebo pobývajících, výnosech, nařízeních dotýkajících se okolních vesnic či samotného města, květeně vyskytující se v okolních lokalitách... Z tohoto textu je zřejmé, že tvůrci časopisu by si přáli, aby kroj přímo definoval region i v oblasti Českého ráje.²⁰

Přírodovědné zpestření má i toto číslo. Karel Javůrek popisuje *Jedlé houby v okolí Turnova*. Z článku se čtenář dozví nejen to, které houby jsou jedlé, ale i kde je hledat a kdy je sbírat. Autor používá příklady z vlastní zkušenosti nadšeného houbaře.²¹

Dokončení příspěvku z prvního čísla od J. V. Šimáka *Kdy bylo osídleno Poještědí?* se zabývá vznikem odlehlejších osad a celkovou kolonizací zalesněných vrcholů Ještědského hřbetu.²²

Autorem následujícího článku *Lišejníky Poještědí* je Josef Kubín. Text s množstvím latinských názvů zmíněných lišejníků včetně lokalit, ve kterých se vyskytují, se velmi podobá

¹⁸ J. V. ŠIMÁK, *Náboženské příběhy na Turnovsku v l. 1620-1648*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1922, č. 2 a 3, s. 17–24.

¹⁹ Jan KOLIHA, *Učitel Karel Holub*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1922, č. 2 a 3, s. 24–28.

²⁰ Eleonora PROŠKOVÁ, *Lidový kroj na Turnovsku*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1922, č. 2 a 3, s. 29–33.

²¹ Karel JAVŮREK, *Jedlé houby v okolí Turnova*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1922, č. 2 a 3, s. 33–36.

²² J. V. ŠIMÁK, *Kdy bylo osídleno Poještědí?*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1922, č. 2 a 3, s. 36–38.

předchozím přírodovědným textům o květeně Turnovska. Téma je odlišné, ale způsob zpracování, který působí jako výtah z odborné publikace, takřka totožný.²³

Výčtem nařízení je příspěvek na pokračování *Krajské patenty XVIII. století* od Jana Hrdého. V tomto čísle uvedené téma nekončí a další zajímavosti z této problematiky najde čtenář i v následujících vydáních periodika.²⁴

Demografický článek Karla Drbohlava *Obyvatelstvo polit. okresu turnovského* má charakter statistického záznamu. Jedná se o data ze sčítání z 15. února 1921. Dvě přehledné tabulky uvádějí počet obyvatelstva v politickém okrese turnovském, tedy v Českém Dubu a Turnově podle pohlaví, státní příslušnosti a národnosti, a pohyb obyvatelstva politického okresu turnovského mezi lety 1911–1920. V příspěvku staví Karel Drbohlav tabulky pro srovnání vedle sebe. Je tedy možné vyčíst rozdíl v procentech mezi oběma soudními okresy.²⁵

Na tento článek navazuje další příspěvek od téhož autora *Obyvatelstvo obce Podolí-Svijany za války*. Zmiňuje zde nejen národnostní složení v obci, ale i příběhy jednotlivých rodin a ruských válečných zajatců, kteří měli nahradit do války odcházející pracovní síly. S příchodem cizinců se české obyvatelstvo promísilo s Rusy, Poláky, Němci, Slováky a Rusíny. Autor uvádí pro lepší orientaci množství jednotlivých skupin v procentech. Stejným způsobem udává i počet těch, kteří se účastnili bojů, a těch, kteří do války odešli, a po jejím skončení se vrátili zpět do obce.²⁶

Číslo opět uzavírá dvojice rubrik *Různé zprávy* a *Literatura*. *Různé zprávy* začínají blahopřáním Elišce Krásnohorské – přítelkyni Karolíny Světlé, která oslavila své 75. narozeniny. Díky jejímu pobytu v Sedmihorkách jí Poještědí vděčí za libreto ke Smetanově Hubičce. Dalším geologickým zdůrazněním kraje je zmínka o Kozákovském pískovci, který byl použit na stavbu sychrovského viaduktu, ale i do základů Národního divadla. Autor píše, že by bylo vhodné označit místo u turistické cesty, ve kterém byl kámen k tomuto účelu lámán. Další zprávou je zmínka o učitelích na Turnovsku. Podle matriky z fary ve Všeni se

²³ Josef KUBÍN, *Lišejnky Poještědí*, in: *Od Ještěda k Troskám 1*, 1922, č. 2 a 3, s. 38–40.

²⁴ Jan HRDÝ, *Krajské patenty XVIII. století.*, in: *Od Ještěda k Troskám 1*, 1922, č. 2 a 3, s. 40–44.

²⁵ Karel DRBOHLAV, *Obyvatelstvo polit. okresu turnovského*, in: *Od Ještěda k Troskám 1*, 1922, č. 2 a 3, s. 44–45.

²⁶ Karel DRBOHLAV, *Obyvatelstvo obce Podolí-Svijany za války*, In: *Od Ještěda k Troskám 1*, 1922, č. 2 a 3, s. 45–47.

připomíná učitel Jan Jiří Bydžovský. A závěr rubriky uzavírá informace o zničení památky při stavbě nové silnice z Vlčetína do Hodkovic nad Mohelkou. Šlo o klenutou bránu, kdysi vjezd do bývalého panského dvora.²⁷

Rubrika *Literatura* přináší aktuality z Časopisu Národního musea, který obsahuje přehled českých padlí,²⁸ z Listů filologických a z Časopisu českého venkova, ve kterém je zmínka o Janu Arnoldovi (1800–1869) úředníku na panství svijanském a jeho činnosti pro pozvednutí venkova. Touto rubrikou končí dvojčíslo druhé a třetí.²⁹

2.3. Čtvrté číslo

Leden 1923 zahajuje čtvrté číslo periodika pojednáním od J. V. Šimáka *Počátek města Dubu a dubské komendy sv. Jana*. Opravuje a doplňuje jím svůj starší příspěvek z Časopisu Společnosti přátel starožitností českých. Text je obohacen o rodokmen potomstva urozeného pána Heřmana z Markvartic.³⁰

Z lingvistického hlediska je zajímavý článek *Ještědské nářečí* od Anežky Čermákové-Slukové. Neteř Karolíny Světlé našla a periodiku poskytla výpisky z několika tetiných zápisníků, kde Karolína Světlá věnuje největší pozornost právě jazykové stránce podještědí. Příspěvek upozorňuje na „ještědský“ dialekt, který má svá regionální specifika a v každé vesnici se mírně liší. Příspěvek byl otiskován na pokračování.³¹

V. Havel píše o založení muzea v Českém Dubu, o velkém úspěchu první tamní výstavy a podpoře místního obyvatelstva i problémech spojených s následujícími výstavami, které upadly v nezáměr kvůli začínající válce. Zmiňuje se také o zbudování malé studijní knihovny

²⁷ *Různé zprávy*, in: Od Ještěda k Troskám 1, 1922, č. 2 a 3, s. 47–48.

²⁸ Padlí - Padlí je houbová choroba, která na rozdíl od ostatních houbových chorob napadá rostliny při suchém a teplém počasí. Tato choroba způsobovaná mikroskopickými houbami je velmi hojně rozšířená a napadá široké spektrum pokojových, polních, skleníkových, balkónových i zahradních plodin. Existuje mnoho specifických druhů padlí, které většinou nesou název podle nejčastěji poškozované rostliny. Přítomnost padlí je typická bílým povlakem téměř na všech částech rostlin, počínaje stébly travin, listy ovocných stromů, plody ovoce a zeleniny, až po padlí na poupatech růží.

²⁹ *Literatura*, in: Od Ještěda k Troskám 1, 1922, č. 2 a 3, s. 48.

³⁰ J. V. ŠIMÁK, *Počátek města Dubu a dubské komendy sv. Jana?*, in: Od Ještěda k Troskám 1, 1923, č. 4, s. 49–54.

³¹ Anežka ČERMÁKOVÁ-SLUKOVÁ, *Ještědské nářečí*, in: Od Ještěda k Troskám 1, 1923, č. 4, s. 55–59.

při muzeu, které se podařilo získat publikace do roku 1870 z obecní knihovny. Ačkoliv myšlenka založení muzea vznikla v učitelských kruzích již v roce 1914, pořádaly se výstavy v prostorách škol ve Vlastibořicích a Malém Dubu. Práci zmařila válka, zájem obyvatel směřoval jinam a většina přívrženců muzea musela narukovat. Po válce zájem vzrostl a malé prostory školních tříd již nevyhovovaly. Vlastní budovy se muzeem dočkalo až roku 1922.³²

Autorkou příspěvku na pokračování *Pamětní kniha Mašovská (1836–1858)* je Marie Šimáková. Čtenáři představuje pamětní knihu z Mašova popisem vzhledu i výtahem z obsahu. Pramen předkládá událost, která se stala rychtáři Václavu Vítkovi za panování Ferdinanda I. (V.), (1836–1848). Rychtář za věrné služby obdržel prapor a peněžitou odměnu. K této události je zde z knihy otištěno vyobrazení rychtáře sedícího na koni vytvořené v originálu technikou akvarelu.³³ Další zpestřením autorky je fotografie perokresby stříbrné mince (líc a rub) a schránky, ve které byla odměna pro rychtáře uložena. Následují chronologicky řazené události dvacátých a třicátých let 19. století. Po výčtu událostí článek pokračuje jmenováním děkana turnovského Petra Krejčího svatojiřským kanovníkem v Praze a vyobrazením chrámové kaple sv. Jana Nepomuckého na hradě Valdštejn. Kniha Mašovská, jak autorka sama uznává, představuje a předkládá smýšlení venkovského lidu před sto lety.³⁴

Výtahem z urbáře Karla z Vartemberka je text *Vražedník a Pozořice* od Jana Hájka. Jedná se o dvě podle jména zaniklé vesnice, o jejichž poloze se nevědělo. Autorovi se studiem pozemkových knih povedlo zjistit jejich polohu.³⁵ Číslo pokračuje přírodovědným příspěvkem K. Javůrka *Jedlé houby v okolí Turnova*.³⁶

Poslední zajímavosti v čísle opět spadají pod rubriky *Různé zprávy* a *Literatura*. Různé zprávy v kratičké upomínce „Eliška Krásnohorská,“ odkazují na její vztah ke kraji a spojitost s Pojizeřím. Následuje Statistická zpráva o Turnově z 16. února 1786, výtah z turnovského archivu týkající se Turnova jako svobodného města se svobodnou právní mocí pod ochranou Valdštejnů a uvedeným počtem obyvatel. Péče o památky zmiňovala k roku 1922 zajištění sutin hradu Rotštejna před nadcházejícími opravami. Vrcholí příprava na konzervační práce na Troskách. A na hradě Zbirohu byla dokončena odkopávka sutin a též hrad je připravován

³² V. HAVEL, *Okresní museum Poještědské v Českém Dubě*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 4, s. 59–64.

³³ První fotografie v periodiku.

³⁴ Marie ŠIMÁKOVÁ, *Pamětní kniha Mašovská (1836–1858)*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 4, s. 64–72.

³⁵ Jan HÁJEK, *Vražedník a Pozořice*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 4, s. 72–73.

³⁶ K. JAVŮREK, *Jedlé houby v okolí Turnova*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 4, s. 74–78.

na konzervátorské ošetření. Zajímavou aktualitu přináší příspěvek Jednání o znárodnění Hruboskalska. Okresní správní komise v Turnově se 14. dubna 1921 usnesla, že podá Národnímu shromáždění přípis, ve kterém navrhuje, aby zámek Hrubá Skála s okolními lesy, rozvalinami hradu Trosek a Valdštejna, láznemi Sedmihorky a pensionem v Podhájí byly prohlášeny za národní park a vyhrazeny za letní sídlo všech československých prezidentů. Ministerstvo školství a národní osvěty se k žádosti vyjádřilo takto: „Vyhlášení národního parku je nemyslitelné, protože území Českého ráje je lokalita značně rozsáhlá a jako letní sídlo presidentů je tato oblast zbytečná, neboť se v nedávné době podařilo získat zámek v Lánech.“ Příspěvek je velice zajímavý, i když žádost neměla kladnou odezvu i je z ní patrná hrdost místních na kraj, ve kterém se narodili, a ješitné uvědomění si výjimečnosti této lokality. Příspěvek Zápis na statek v Příšovicích z r. 1622 od V. Větvičky je výtahem z register purkrechtní rychty příšovické. Je věnován prodeji a koupi jednoho statku s příslušenstvím.³⁷

Rubrika *Literatura* ukončuje čtvrté číslo prvního ročníku. Přináší aktuality z vlastivědného sborníku Pecka. „Kamenářství na Pecce“ zmiňuje starobyrou tradici kamenářství pod hradem Pecka a v přilehlých vesnicích, podle redaktora by bylo vhodné tuto tradici archivně doložit. V Památkách archeologických jsou zmíněny články Pražské novogotické stavby od Ješka Hofmana, rekonstrukce a vzhled zámku Zvířetice před požárem od J. V. Šimáka, ohledání ostatků Albrechta z Valdštejna, vévody Frýdlantského a jeho choti Lukrécie z Landeka, Karla a Jaroslava, bratří z Vartemberka v kapli sv. Anny v Mnichově Hradišti, o nálezu mincí v pivovaře pod Hrubou Skálou a pracích na hradě Zbiroh. Upozorněním je zpráva o novém Bibliografickém katalogu, který zaznamenává Nová vydání spisů Karolíny Světlé. Touto informací číslo končí.³⁸

³⁷ *Různé zprávy*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 4, s. 78–80.

³⁸ *Různé zprávy*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 4, s. 80.

2.4. Páté číslo

V pořadí již páté číslo prvního ročníku periodika zahajuje J. V. Šimákem slibovaný výtah z místopisu Josefa Škody *Místopisné paměti Českodubská. Město Český Dub*. Příspěvek je rozdělen do několika částí, které začínají: „Výčtem měšťanů města Dubu dle urbáře, pokračují povinnostmi měšťanů dubských dle knihy urbární z r. 1600, léta 1550 dostalo město Dub majestát o kšaftování, kdo pořízení neb kšaft v městě Dubu učinili, radnice číslo 1 (nynější), správa města Dubu, číslo 2 a domek zašlý.“³⁹

Textem mapujícím lidové nářečí pokračuje *Ještědské nářečí* od spisovatelky Anežky Čermákové-Slukové. Autorka na příkladu běžně užívaných vět ukazuje dialekt obyvatel v Podještědí. V posledním odstavci opět neukončeného článku vyzdvihuje ještědskou kuchyni, která se nevyznačuje žádnými zvláštními pochoutkami, ale názvy tradičních jídel užívanými jen v tomto kraji.⁴⁰

J. V. Šimák je autorem dalšího článku na pokračování *Naše školy na konci doby josefínské* o situaci školství v regionu. Zmiňuje zápisy školních komisařů o docházce žáků, platech a odměnách učitelů na jednotlivých bývalých panstvích. Pro přehlednost uvádějí jednoduché tabulky docházky žáků, rozdělené na starší žáky, jedenáctileté studující, žáky docházející pilně, občas, nechodící, hochy a děvčata. Seznam statistik, které vypisovali buď sami učitelé, nebo školní komisaři, umožňuje čtenáři vytvořit si představu o docházce na jednotlivých panstvích spojené se vzdělaností.⁴¹

Pokračování textu J. Hrdého *Krajské patenty XVIII. století* přináší krajské patenty označené číslem 12 až 30, jejichž výpis z minulého čísla pokračuje. Opět se týkají obchodních, církevních, hospodářských, finančních, vrchnostenských a vojenských záležitostí. Příspěvek třicátým patentem nekončí, ale pokračuje do dalších čísel.⁴²

Dokončení příspěvku od Marie Šimákové *Pamětní kniha Mašovská* nabízí zajímavosti vesnického života. V předchozí části příspěvku i sama autorka zdůrazňovala význam

³⁹ Josef ŠKODA, *Místopisné paměti Českodubská, Město Český Dub*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 5, s. 81–88.

⁴⁰ Anežka ČERMÁKOVÁ-SLUKOVÁ, *Ještědské nářečí*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 5, s. 88–90.

⁴¹ J. V. ŠIMÁK, *Naše školy na konci doby josefínské*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 5, s. 91–98.

⁴² Jan HRDÝ, *Krajské patenty XVIII. století*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 5, s. 98–103.

takovýchto záznamů z hlediska historického, etnografického, ale i meteorologického. Zápisy nepřinášejí jen zmínky o osobách, ale i o událostech živelného rázu jako jsou požáry, povodně, sucho, bouře, krupobití. I tento článek začíná právě jedním takovým sdělením o lednovém blýskání. Vybraná část obsahuje v tomto čísle chronologicky řazené záznamy od roku 1841 do roku 1858.⁴³

Následuje pokračování statistiky od Karla Drbohlava *Pohyb obyvatelstva pol. okr. turnovského*. Jedná se o záznamy statistického úřadu mezi lety 1910 a 1921 podle přirozeného přírůstku, stěhování obyvatel a lidských válečných ztrát.⁴⁴

Po statistickém příspěvku ukončuje páté číslo v tomto případě pouze rubrika *Různé zprávy*. Zde autoři upozorňují na hru „Král králů“, kterou v rukopisu věnovala Eliška Krásnohorská českodubskému muzeu. Další zmínka „Museum v Českém Dubě,“ informuje o schválení dotace pro dubské muzeum na rok 1922. Děkovný text Rukopis historického díla Josefa Škody upozorňuje na dobrodiní dědiců, kteří dílo J. Škody pod názvem „Místopisné paměti Českodubska“ věnovali muzeu v Českém Dubu a zároveň svolili k otištění jeho částí v následujících ročnících časopisu OJKT. Zpráva „Tři pojednání o fyzikální povaze některých krajů českých“ je stručnou recenzí a upozorněním na publikaci vydanou Českou společností věd, která se věnuje tomuto kraji ve své I. a III. části. První se orientuje na mineralogii Ještědsko-Kozákovského hřbetu, zvířenu a rostlinstvo a třetí uvádí lidové názvy rostlin z Českodubska.⁴⁵

⁴³ Marie ŠIMÁKOVÁ, *Pamětní kniha Mašovská (1836-1858)*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 5, s. 103–109.

⁴⁴ Karel DRBOHLAV, *Obyvatelstvo polit. okresu turnovského*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 5, s. 109–110.

⁴⁵ *Různé zprávy*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 5, s. 110–112.

2.5. Šesté číslo

Březnové (šesté) číslo časopisu uvádí příspěvek *Profesor MUDr. Jan Hnátek* od turnovského městského lékaře Vojtěcha Krále. Jedná se o vyjádření úcty vůči zesnulému kolegovi a ohlédnutí za životním dílem profesora speciální patologie a terapie nemocí vnitřních a rodáka z Daliměřic u Turnova.⁴⁶

Po tomto nekrologu následuje značně různorodá tematika. Jde o pokračování řady článků od J. V. Šimáka *Naše školy na konci doby josefínské*, která opět přináší informace o stavu školství ve vesnicích na turnovském a českodubském panství, včetně přehledných tabulek o školní docházce v jednotlivých vesnicích.⁴⁷

Na tuto statistiku navazuje další řada na pokračování od Josefa Škody *Místopisné paměti Českodubská*, která přináší zajímavosti o jednotlivých obydlích. Díky tomu, že autor uvádí staré i nové číslo popisné, může se tehdejší vlastník domu dozvědět, které pozemky v minulosti k domu náležely a kdo byl jeho vlastníkem. Článek je pozoruhodný i tím, že informuje o uzavření přátelské smlouvy, dědickém řízení a dalších příkladech majetkového vyrovnání.⁴⁸

Geologickým obohacením zatím vzpomínkově a historicky laděné problematiky je text od Jana Poláka *Krátký úvod geologický*. Autor se nejprve věnuje vzniku a geologickému složení Země obecně. Od třetího odstavce zmiňuje území Českého ráje. Konkrétně se věnuje prahorám, mezi kterými uvádí i Ještěd a Kopaninu a geologickému složení Pojizeří. Závěrem uvádí seznam autorů zaslouživších se o bližší poznání geologického složení Pojizeří a písčících o této problematice.⁴⁹ Na tento krátký úvod přímo navazuje další příspěvek s geologickým zaměřením od Karla Javůrka *Svrchní útvar křídový v údolí jizerském u Turnova*. Text začíná nástinem práce a názorů jednotlivých již zmíněných autorů, kteří píší či psali o Pojizeří. Poté se již zabývá složením turnovského podloží a výskytem hornin v jednotlivých lokalitách. Autor píše s amatérským zaujetím a v textu sám přiznává, že pomůckou při identifikaci

⁴⁶ Vojtěch KRÁL, *Profesor MUDr. Jan Hnátek*, in: Od Ještěda k Troskám 1, 1923, č. 6, s. 113–115.

⁴⁷ J. V. ŠIMÁK, *Naše školy na konci doby josefínské*, in: Od Ještěda k Troskám 1, 1923, č. 6, s. 116–123.

⁴⁸ Josef ŠKODA, *Místopisné paměti Českodubská*, in: Od Ještěda k Troskám 1, 1923, č. 6, s. 123–128.

⁴⁹ Jan POLÁK, *Krátký úvod geologický*, in: Od Ještěda k Troskám 1, 1923, č. 6, s. 128–129.

zkamenělin, které zmiňuje v závěru článku, mu byla odborná kniha. Přidává i příklady jak se k jeho osobě určitý kus horniny či zkameněliny dostaly.⁵⁰

Dalším pokračováním z minulého čísla je článek *Ještědské nářečí* od Anežky Čermákové-Slukové. Věnuje se zde opět zvláštnostem mluvy v Poještědí. Zajímavostí textu je část, kde autorka popisuje v nářečí pomůcky spojené s předením a pěstováním lnu. Používá příkladů formou textu, do kterého dosazuje jednotlivá slova v nářečí a z kontextu je posléze patrné, co slovo znamená, nebo v jakém případě se používalo. Příspěvek pokračuje do dalšího čísla.⁵¹

Metodologickým poučením jak získávat informace z farních matrik a výzvou pro budoucí badatele je text *Jak těžiti z farních matrik* od J. V. Šimáka. Jedná se o praktický „návod“ a soubor možností, jak matriku zpracovat. Autor uvádí rozdělení na: 1. Osoby školské, 2. Osoby úřední a jejich rodiny, 3. Židé, 4. Místa.⁵²

Číslo již tradičně uzavírají rubriky *Různé zprávy* a *Literatura*. V první zmínce v Různých zprávách je prosba k čtenářům periodika. Redakce se snaží zprávou o úmrtí Adolfa Heyduka, který se přátelil a dopisoval si s malířem Janem Prouskem, získat pro časopis tuto vzájemnou korespondenci. Následující sdělení je opět nekrologem informujícím o úmrtí turnovského rodáka a redaktora „Hlasů a Listů Pojizerských“ Václava Kudrnáče. Krátký příspěvek „K vlivu jezuitské literatury na lidovou píseň“ na několika větách a příkladu známé písně „Kdybych já věděl, že letos umřu“ ukazuje pozměněnou dubskou variantu, která líčí pekelná muka, ovlivněnou v tomto případě právě jezuitu. Další zmínka s názvem „Ohrožený Český ráj?“ je velmi zajímavá. Upozorňuje na rozšířenou fámu o snaze jistého podnikatele zakoupit skalní útvary u Drábovny nad Malou Skalou a zužitkovat materiál masivu na výrobu skla. Redakce zde vyjadřuje starost a naději, že ke zničení kamenného bludiště nedojde. „Ochrana památek na Českosasku“ se v závěru tohoto čísla opírá o článek „Drobná ochranná činnost v Poještědí“ vytištěný v časopise „Krása našeho domova“. Jedná se o řadu dokumentů, jimiž majitelé objektů, navržených českosaským muzeem k ochraně památkovému úřadu, projevují souhlas s jejich zachováním. Stejný časopis také přináší informaci o zničení ozdobných keřů a pokácení stoleté lípy v parku u myslivny v Hořeních Pasekách, patřících

⁵⁰ Karel JAVŮREK, *Svrchní útvar křídový v údolí jizerském u Turnova*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 6, s. 130–132.

⁵¹ Anežka ČERMÁKOVÁ-SLUKOVÁ, *Ještědské nářečí*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 6, s. 133–135.

⁵² J. V. ŠIMÁK, *Jak těžiti z farních matrik*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 6, s. 135–140.

k sychrovskému velkostatku. Zde podle závěru článku památkový úřad a okresní politická správa v Turnově zakročily a dne 28. srpna 1922 zakázaly jakékoliv další ničení stromů a keřů v parku, což redakce nadšeně schvaluje. Příspěvek o Ferdinandsku na Československu stručně pojednává o prvních zmínkách názvu této lokality nacházející se mezi Libičí a Radvánicemi. Jako zajímavost vztahující se k názvu je část článku výtahem zprávy z „Konstitučních pražských novin“ (dříve „Pražských novin“ K. Havlíčka Borovského) o schůzi místních občanů z roku 1835. Tímto krátkým ohlédnutím za prvními zprávami o Ferdinandsku rubrika Různé zprávy končí.⁵³

Rubrika Literatura se věnuje práci Sofie Podlipské „Poznámky k tomu, co hledáme.“⁵⁴ Text knihy se zabývá duševním stavem Karolíny Světlé na sklonku jejího života. „Poznámky“, které vznikly na vyzvání samotné K. Světlé, pocházejí z doby od července 1896 do července 1897 a jsou výsledkem rozhovorů obou sester – spisovatelek. Časopis „Dokumenty naší národní revoluce“ (roč. I.) přináší zprávy o známé rumburské vzpouře (20. května 1918) a o obsazení Liberce, kde líčí okupaci sídla zemské vlády tzv. Deutschböhmen (16. prosince 1918). Další kratičkou novinkou z oblasti geologie je studie Dr. Břetislava Zahálky „Křída podkrkonošská mezi Rovenskem a Bělohradem“ ve Sborníku státního geologického ústavu Československé republiky II, 1921, díl 1. Několikařádkový text ozvláštňuje poznámka redakce o nutnosti podrobně prozkoumat studii pro kraj od Ještěda až k Troskám. Rubriku uzavírá „Drobné umění“ upozornění na tři články o českém sklářství otištěné ve „Výtvarných snahách“ roč. IV, č. 2.

Redakce v tomto případě zvolila dosud netradiční zakončení čísla časopisu. Úplným závěrem je výzva pro milovníky a pozorovatele přírody, aby sdělovali data pro vymezení tzv. vegetačních oblastí. Své postřehy mají čtenáři dělit podle skupin. I. 1) *Počátek jarních prací polních* 2) *Počátek senoseče* 3) *Počátek žní* II. 1) *Rozvinutí prvních květů* 2) *Dobu všeobecného kvetení* III. 1) *Objevení se prvních listů* 2) *Všeobecné zalistění* 3) *Všeobecné žloutnutí listů* IV. *Počátek zrání plodů* A. *Rostliny a keře divoce rostoucí a stromy ovocné* B. *Polní kultura* C. *Lesní stromy* D. *Luční kultury*.⁵⁵

⁵³ *Různé zprávy*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 6, s. 140–142.

⁵⁴ Která dle článku nedávno vyšla v nakladatelství Melantrich v Praze.

⁵⁵ *Literatura*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 6, s. 142–144.

2.6. Sedmé a osmé číslo

Sedmé a osmé číslo přináší výtah z originálů rovenského muzea od JUC. Josefa Valkouna *Staré listiny města Rovenska*. Důležitý výtah z listiny č. 1, kterým město získává právo jarmareční roku 1558. Č. 2 z 1649 se týká svobod udělených řemeslníkům v této obci. Č. 3 (1650) popisuje spojení čtyř řemesel v jeden cech. Č. 4 z téhož roku je vydáním artikulí společného cechu pěti řemesel. Č. 5 (1664) stvrzuje Rovensku daná privilegia. Č. 6 (1676) vyjímá Rovensko z roboty čtyř potahů k dvorům hruboskalským. Č. 7 (1679) dává řád tkalcovskému cechu v Rovensku. Sedmou zprávou výtah z významných listin pro město Rovensko končí jako rubrika na pokračování.⁵⁶ Další příspěvek od J. V. Šimáka *Naše školy na konci doby josefínské* plní strany periodika tabulkami o školní docházce a majetku vyučujících ve vesnicích panství. Ani v tomto dvojčísle rubrika nekončí.⁵⁷ Na pokračování se otiskuje text Anežky Čermákové-Slukové, ve kterém autorka popisuje *Ještědské nářečí*.⁵⁸ Příspěvek od V. Havla *Dopisy Adolfa Heyduka Janu Prouskovi* je ukázkou zachovalých básnickových listů turnovskému malíři J. Prouskovi. Jak autor sám píše, většina listů Prouskovi je ztracená, ačkoliv v jednom z pozůstalých dopisů básník píše, že je ukládá k těm, které mají být po jeho smrti zachovány. Text se věnuje přátelství těchto dvou rodáků a je doplněn o kopii Prouskovi ilustrace k „Dědovu odkazu“.⁵⁹

Další příspěvek od Karla Drbohlava *Obyvatelstvo katastrálních obcí soudního okresu turnovského dle sčítání 15. února 1921* je tabulkovou statistikou, která rozebírá příčinu úbytku a nárůstu obyvatel v jednotlivých obcích. Zajímavá je zmínka, že obce v tomto okresu jsou plně české, protože občané zapsaní jako Němci, jsou většinou děti na tzv. handlu, tj. výměnném pobytu za účelem osvojení si druhého jazyka a že Češi zde vždy tvořili většinu obyvatel a stále jich na úkor Němců přibývá.⁶⁰ V tomto dvojčísle pokračuje i série článků od Jana Hrdého *Krajské patenty XVIII. století*.⁶¹

⁵⁶ Josef VALKOUN, *Staré listiny města Rovenska*, in: *Od Ještěda k Troskám 1*, 1923, č. 7 a 8, s. 145–156.

⁵⁷ J. V. ŠIMÁK, *Naše školy na konci doby josefínské*, in: *Od Ještěda k Troskám 1*, 1923, č. 7 a 8, s. 156–161.

⁵⁸ Anežka ČERMÁKOVÁ-SLUKOVÁ, *Ještědské nářečí*, in: *Od Ještěda k Troskám 1*, 1923, č. 7 a 8, s. 161–162

⁵⁹ Václav HAVEL, *Dopisy Adolfa Heyduka Janu Prouskovi*, in: *Od Ještěda k Troskám 1*, 1923, č. 7 a 8, s. 162–166.

⁶⁰ Karel DRBOHLAV, *Obyvatelstvo katastrálních obcí soudního okresu turnovského dle sčítání 15. února 1921*, in: *Od Ještěda k Troskám 1*, 1923, č. 7 a 8, s. 167–169.

⁶¹ Jan HRDÝ, *Krajské patenty XVIII. století*, in: *Od Ještěda k Troskám 1*, 1923, č. 7 a 8, s. 169–173.

Velice zajímavá historická vsuvka od J. V. Šimáka *Paměti Václava Antonína Meissnera, souseda turnovského, z l. 1538–1744* přináší seznámení se záznamy jedné z nejznámějších turnovských osobností. Václav Antonín Meissner začal své paměti sepsávat až v roce 1737 za účelem kronikářským a snad i na obranu své pověsti. Pocházel původně z německé přistěhovalé rodiny a postupem času se z hospodáře vypracoval na člena městské rady a později i primátora. K vlastní nelibosti se jeho činnost pro obec nesetkala s pochopením. Vyprávění se omezuje na dobu úřadování a o starších událostech se zmiňuje jen málo. O období mezi lety 1711–1718 mlčí úplně. Paměti samotné nejsou úplné, sestávají ze sešitu o 27 na sebe nenavazujících listech bez obálky. Po stručném popisu vzhledu písemnosti a životopisu Václava Antonína Meissnera následuje ukázka ze samotných pamětí, rozdělená do několika částí. *Stran ohně* je výčtem největších požárů, které zasáhly město Turnov. *Paměť stran obecních důležitostí* je seznamem dlužníků města a nákladů na opravu obecního majetku. Ostatní zprávy např. informují o smrti turnovského děkana Václava Plátnického nebo o uvedení arcibiskupství sv. Růžence do města Turnova. Výtah z pamětí v tomto dvojčísle nekončí a je zajímavým dokladem o událostech z pohledu člena městské rady v Turnově.⁶²

Textem na pokračování jsou *Místopisné paměti Česko-dubská* od Josefa Škody. Článek opět přináší osudy jednotlivých stavení.⁶³ Následující dokončení řady příspěvků *Svrchní útvar křídový v údolí jizerském u Turnova* od Karla Javůrka uzavírá téma geologické problematiky tohoto kraje. Autor se v tomto textu věnuje nálezům zkamenělin z okolí Svijan a Dolánek.⁶⁴

Rubrika *Různé zprávy* v tomto dvojčísle přináší zmínku o ochraně památek, v jejímž rámci se sešla komise na hradě Trosky složená ze zástupce státního památkového úřadu, konzervátora, zástupce okresní zprávy a turistického odboru z Rovenska. Komise stanovila nejnutnější opravy, s kterými se má v nejbližším čase začít. Zajímavá je též zmínka o objevu kamenného břidličného mlatu v Troskovicích, který nálezce věnoval rovenskému muzeu. Další zpráva doplněná o poznámku redakce se zabývá případem starobylé lípy před hruborohozeckým dvorem, které se zlomily dvě větve. Následuje kratičká poznámka o koupi dvou olejomalb od zesnulého malíře Hugona Ulíka pro turnovské muzeum. Další příspěvek přináší literární novinky od „našich“ krajanů. A poslední článek rubriky se opět týká

⁶² J. V. ŠIMÁK, *Paměti Vác. Ant. Meissnera, souseda turnovského, z l. 1548–1744*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 7 a 8, s. 174–182.

⁶³ Josef ŠKODA, *Místopisné paměti Česko-dubská*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 7 a 8, s. 183–187.

⁶⁴ Karel JAVŮREK, *Svrchní útvar křídový v údolí jizerském u Turnova*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 7 a 8, s. 187–191.

problému lámání kamene z Čertovy zdi. Ačkoliv již v předešlých číslech chválila redakce zakročení památkového úřadu z roku 1921, který lámání kamene přísně zakázal, je Čertova zeď v ohrožení kvůli stavbě silnice mezi Smržovem a Kotlem.⁶⁵

Rubrika *Literatura* informuje o „Dokumentech naší národní revoluce“, které v I. roč., 3. čísle přinášejí 4 obrázky poprav y vůdců české vojenské vzpoury na Rumbursku (1918) a článek Václava Kulicha „Vzpomínka na persekuci sokolstva za války.“⁶⁶

2.7. Deváté a desáté číslo

První ročník periodika uzavírá dvojčíslo 9. a 10. pro měsíce červen – červenec. V prvním příspěvku na pokračování od J. V. Šimáka *Naše školy na konci doby josefínské* opět nalezneme docházkové tabulky.⁶⁷ Následuje další pokračování textu z minulých čísel *Krajské patenty XVIII. století* od Jana Hrdého.⁶⁸ Pokračováním je i *Ještědské nářečí* od Anežky Čermákové-Slukové. Autorka se tentokrát věnuje námluvám, křtinám, nadávkám a přirovnáním v duchu ještědské mluvy.⁶⁹ Tímto článkem její rubrika končí úplně, ale navazuje na ni další příspěvek na pokračování od J. V. Šimáka *Paměti Vác. Ant. Meissnera, souseda turnovského, z l. 1538–1744*. Opět je výtah z pamětí rozčleněn do dvou tematických bloků. *Pro paměť* se týká úmrtí a renovací v městě Turnově. *O vojně* přináší zprávy o vpádu pruského vojska do Slezska a vojenském dění v okolních zemích. Tento příspěvek, pokračující z předchozího dvojčísla, je zde dokončen.⁷⁰

I další řada článků je v tomto čísle uzavřena, například hned další text *Obyvatelstvo katastrálních obcí soudního okresu českodubského dle sčítání 15. února 1921* od Karla Drbohlava. Jak již bylo zmíněno, jedná se o demografickou statistiku.⁷¹ Tematicky novým

⁶⁵ *Různé zprávy*, in: Od Ještěda k Troskám 1, 1923, č. 7 a 8, s. 191–192.

⁶⁶ *Literatura*, in: Od Ještěda k Troskám 1, 1923, č. 7 a 8, s. 192.

⁶⁷ J. V. ŠIMÁK, *Naše školy na konci doby josefínské*, in: Od Ještěda k Troskám 1, 1923, č. 9 a 10, s. 193–203.

⁶⁸ Jan HRDÝ, *Krajské patenty XVIII. století*, in: Od Ještěda k Troskám 1, 1923, č. 9 a 10, s. 203–211.

⁶⁹ Anežka ČERMÁKOVÁ-SLUKOVÁ, *Ještědské nářečí*, in: Od Ještěda k Troskám 1, 1923, č. 9 a 10, s. 211–214.

⁷⁰ J. V. ŠIMÁK, *Paměti Vác. Ant. Meissnera, souseda turnovského, z l. 1538–1744*, in: Od Ještěda k Troskám 1, 1923, č. 9 a 10, s. 214–219.

⁷¹ Karel DRBOHLAV, *Obyvatelstvo katastrálních obcí soudního okresu českodubského dle sčítání 15. února 1921*, in: Od Ještěda k Troskám 1, 1923, č. 9 a 10, s. 220–222.

textem je *Zpráva o turnovském kamenářství r. 1803* od MUDr. Josefa Hosera. Pojednává o historii hledačství drahých kamenů a polodrahokamů u nedalekého Kozákova, tavně první skleněné kompozice a pozdějším významu Turnova jako města obchodníků a brusičů kamenů. Z příspěvku je patrná lítost autora nad úpadkem obchodu v tomto odvětví.⁷² Dalšího dokončení v tomto dvojčísle se dočkala rubrika od JUC. Josefa Valkouna *Staré listiny města Rovenska*. Výtah z originálů uložených v rovenském muzeu uvádějí listiny pod čísly 8 až 11.⁷³ Zajímavým dotazníkem je text od J. V. Šimáka *Jak poříditi soupis lidového stavitelství?*, který tvoří v 31 bodech návod na popis stavby. Autor dělí popis do dvou skupin: a) Celek – kde uvádí, že je nutné uvědomit si, kde stavba stojí, z jakého materiálu je postavena, tedy obecné informace, b) Jednotlivě – zde už autor rozepisuje otázky na samostatné prvky stavby, např. štít, okna, komory, způsob stavby pavlače.⁷⁴

Rubrika *Různé zprávy* uzavírající dvojčíslo a zároveň první ročník časopisu je v tomto případě poměrně obsáhlá a obohacená o fotografie. První a druhá informace se týká oznámení o úmrtí ředitele obecné a měšťanské chlapecké školy Františka Doubka a turnovského rodáka kanovníka a hlavního faráře u sv. Jindřicha v Praze Msg. Františka Xavera Janků. Následující dvě zmínky jsou stručným výtahem toho, co psal Bohuslav Balbín o Ještědu, Troskách a Hruboskalsku. Poetickou vsuvku tvoří báseň Karla Hynka Máchy věnovaná Troskám. Výňatek z turnovského archivu přináší „Odhad statku Rychterovského v Bzovém r. 1660“. Další příspěvek je tvořen tabulkou zahrnující počty svazků, výpůjčky, příjmy a vydání obecních knihoven na Českosasku dle stavu 31. prosince 1922. „Zpráva o kamenářství z r. 1823“ je výčtem obcí, ve kterých se obyvatelé věnovali sklářství, výrobě a vývozu bižuterie. Zpráva navazující na stať ze strany 80 od J. V. Šimáka týkající se ohledání ostatků vévody Frýdlantského a bratří z Vartemberka v kapli sv. Anny v Mnichově Hradišti dokládá fotografie a překlady latinských textů. Otištěných fotografií je devět. Na první jsou rakve Albrechta z Valdštejna a jeho choti Lukrecie z Landeka, na druhé a třetí detaily nápisů na rakvích, na čtvrté rakev Karla z Vartemberka, na páté detail víka rakve Karla z Vartemberka, na šesté lebky Lukrecie z Landeka a Karla a Jaroslava z Vartemberka, na sedmé vypouklé

⁷² Josef HOSER, *Zpráva o turnovském kamenářství r. 1803*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 9 a 10, s. 222–225.

⁷³ Josef VALKOUN, *Staré listiny města Rovenska*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 9 a 10, s. 225–230.

⁷⁴ J. V. ŠIMÁK, *Jak poříditi soupis lidového stavitelství?*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 9 a 10, s. 230–232.

zdobení víka rakve Karla z Vartemberka (P. Marie, sv. Jan Křtitel), na osmé nápis z rakve Karla z Vartemberka a na deváté nápis na rakvi Jaroslava z Vartemberka.⁷⁵ Po fotografiích první ročník uzavírá doslov a poděkování redakce všem přispěvatelům a čtenářům.

⁷⁵*Různé zprávy*, in: *Od Ještěda k Troskám* 1, 1923, č. 9 a 10, s. 232–240.

3. Od Ještěda k Troskám 1923–1924, II. ročník

Druhý ročník *Od Ještěda k Troskám 1923–1924* se grafickým provedením a autorským zázemím od prvního příliš neliší. Na tvorbě obsahu o 269 stranách rozděleného opět do 10 čísel (2 a 3, 5 a 6, 8 a 9 jsou dvojčísla) se podílela řada dopisujících z předchozího ročníku. Ovšem objevují se zde i noví přispěvatelé. Úprava úvodního listu je totožná s předchozím vydáním, stejně jako rozdělení obsahu do tří částí. Změna je jen v jeho umístění na konec desátého čísla, tedy konec celého ročníku, což vyvolává otázku, jestli se jednalo o snahu navnadit čtenáře ke koupi vždy dalšího čísla. Pro zájemce toto řešení skýtalo nevýhodu v tom, že netušil, co může od celého ročníku o deseti číslech očekávat, nebo jen redakce na umístění obsahu na začátek v prvním čísle zapomněla. Zastoupení jednotlivých témat je podobné jako v ročníku předchozím.⁷⁶ Periodikum znovu přináší články z různých badatelských oblastí a snaží se oslovit širší veřejnost.

⁷⁶ Podrobný rozbor a komparace obou ročníků na závěr bakalářské práce.

3.1. První číslo

První číslo vlastivědného sborníku českého severu uvádí Šimákovo vyprávění na pokračování *Turnov v době pobělohorské*. Článek se skládá z kusých záznamů o osudech vrchnosti, která se zde vystřídala. Záznamy končí snahou vévody Albrechta z Valdštejna získat majetek Smiřických.⁷⁷ Následující příspěvek je dalším dílem Anežky Čermákové-Slukové z rubriky *František Bulíř a jeho prateta*. V tomto případě se autorka zaměřila na všední život ještědského lidu. Poprvé se zde však objevuje charakteristika vztahu pratety Terezy a jejího svěřence i fyzický popis obou postav. Autorka líčí i svůj osobní postoj k oběma lidem. Dále vzpomíná, jak po smrti pratety donutila Františka Bulíře sepsat paměti, ze kterých část opět na pokračování uvádí.⁷⁸ Následuje text od J. V. Šimáka *Hrad Valdštejn počátkem XIX. století*. Jedná se o popis obrazu, jehož reprodukce ve zmenšené podobě je otištěna na druhé stránce. Obraz znázorňuje nejstarší dochovaný pohled na stavbu před obnovou a dostavbou ve třicátých letech a je datován k roku 1800. J. V. Šimák několika větami uvádí rozdíl mezi stavem stavby v době vzniku obrazu a v současnosti.⁷⁹ Rubrika od Josefa Škody s nadpisem *Místopisné paměti Českodubská* přináší opět osudy jednotlivých stavení podle popisných čísel. Rubrika tímto článkem nekončí.⁸⁰ Velmi zajímavý příspěvek od Josefa Šulce má již pod názvem *Pěstování a zpracování lnu a konopí* uvedenou společenskou příslušnost autora (statkář v Újezdě u Svijan), který se zmiňuje o historii, způsobu pěstování a zpracování těchto rostlin používaných k výrobě látek.⁸¹ Následující text od Jana Hájka *Židé v Daliměřicích* mapuje jedny z prvních záznamů o obyvatelích Daliměřic židovského původu. Prvním dokladem přítomnosti židů je katastr tereziánský z roku 1718, který kromě jmen uvádí i způsob obživy dotyčného. Celý příspěvek se týká koupí a prodejů stavení jednotlivými židovskými obyvateli Daliměřic.⁸² Následuje rubrika na pokračování od

⁷⁷ J. V. ŠIMÁK, *Turnov v době pobělohorské*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1923, č. 1, s. 1–7.

⁷⁸ Anežka ČERMÁKOVÁ-SLUKOVÁ, *František Bulíř a jeho prateta*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1923, č. 1, s. 7–9.

⁷⁹ J. V. ŠIMÁK, *Hrad Valdštejn počátkem XIX. století*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1923, č. 1, s. 10–11.

⁸⁰ Josef ŠKODA, *Místopisné paměti Českodubská*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1923, č. 1, s. 12–19.

⁸¹ Josef ŠULC, *Pěstování a zpracování lnu a konopí*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1923, č. 1, s. 19–21.

⁸² Jan HÁJEK, *Židé v Daliměřicích*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1923, č. 1, s. 21–24.

Jana Poláka *Drahokamy našeho kraje*. Autor tohoto geologicky zaměřeného příspěvku čtenáři nabídne definici drahokamu a jeho prvotní význam pro člověka a dále zodpoví otázku, kde se v Čechách mohou drahokamy nalézat. Text pokračuje do dalšího čísla.⁸³ Nadcházející článek od Rudolfa Adama *Sychrovsko. Z paměti o stavbě dráhy* pojednává o zprovoznění železnice mezi Libercem a Pardubicemi a první slavnostní jízdě vlakem ze Sychrova do Turnova 1. listopadu 1858. Kromě technických údajů o stavbě, délce tunelů a viaduktu se příspěvatel zabývá v druhé půlce textu převážně geologickým podložím, se kterým musela stavba železnice počítat. Článek zde nekončí a pokračuje do dalšího čísla periodika.⁸⁴

Podobně jako v prvním ročníku časopisu, i ve druhém uzavírá jednotlivá čísla již pravidelně rubrika *Různé zprávy*. V tomto čísle přináší redakce přání paní Anežce Čermákové-Slukové k brzkému zotavení z úrazu. Další smutná zpráva informuje o úmrtí praktického lékaře a starosty města Turnova MUDr. Josefa Honsů, který zemřel jako oběť svého povolání, když se nakazil při operaci. Následující vzpomínka je věnována Jubilejní slavnosti „Studentstva turnovského“ konané v srpnu 1923. Text týkající se ochrany památek odkazuje na příspěvek od J. V. Šimáka v „Hlasech Pojizerských“, který slibuje podat informace o probíhajících opravách na Troskách. Zájem o stav památek naznačuje i další článek o opravě válečných škod na turnovském klášteře. Sdělení o daru turnovskému muzeu od hraběte Mikuláše Des Fours-Walderodeho se týká dvojice map v měřítku 1:25 000 z roku 1785 znázorňujících okolí kraje od Ještědu k Troskám před moderní úpravou silnic, rybníků a porostů. Následující „Pověst a nepravda“ je povzdechem redakce na lidskou pověřivost, fantazií a novým trendem turistické reklamy na úkor pověstí. O genealogické zpestření se redakce postarala uvedením části rodokmenu starobylé rodiny Jarošků z Turnova. Další zpráva přináší zmínku o stěhování sbírek z okresního muzea v Českém Dubu, které se přemístily do dvou nových místností v domě proti občanské škole. Ve stávajících prostorách muzea byla umístěna nová sbírka zaměřená na lidovou kulturu v Podještědí. Dále text obsahuje otevírací dobu muzea a apel na čtenáře, aby upozornili na muzeum své známé a doporučili jim jeho návštěvu. Příspěvek Čertova zeď přináší smutné sdělení, že i přes zákaz se na přírodní památce dál láme kámen. Zeď byla prohlédnuta konzervátorem a vyfotografována. Její současný stav si podle názoru redakce žádá urychlení oprav. Ukázkou soudnictví 15. století je záznam z roku 1614 z panství grabštejnského. Podivný soud vedla

⁸³ Jan POLÁK, *Drahokamy našeho kraje*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1923, č. 1, s. 24–26.

⁸⁴ Rudolf ADAM, *Sychrovsko. Z paměti o stavbě dráhy*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1923, č. 1, s. 26–27.

vdova a bývalá klíčnice na Grabštejně se zámeckým purkrabím z Chrastavy. Stárnoucí vdova Anna Zahrová se pokoušela touto cestou vynutit manželský slib na Kryštofu Schubartovi. Snažila se pro sebe získat Kryštofa všemožnými prostředky. Používala podle svědků kouzla a koření, po kterém purkrabí stonal. Pro patrné pomnutí smyslů klíčnice byl Schubart ve výsledku konsistoří zcela osvobozen. Další drobnou zajímavostí je výtah z popisu české krajiny z roku 1817 z „Handbuch der neuesten Geographie des Oesterr. Kaiserstaates“, Lichtenstern, II, Wien 1817, s. 793–794. Pro pobavení čtenáře přidala redakce několik svatebních pověr z Českodubsku a lidové připíjení při svatbě. Zvláštní zmínkou o tvrdosti půdy pod Kozákovem je odstavec s nadpisem „Jak se dělá pole na úbočí Kozákova.“ A laskavým zakončením prvního čísla je článek „Babiččiny masti“, který obsahuje recept na dvě hojivé směsi. Pod těmito návody na zaručené hojení se nachází poznámka redakce, že se jedná jen o ukázkou lidového léčitelství a nikoliv o zaručené recepty!⁸⁵

3. 2. Druhé a třetí číslo

Pro říjen a listopad připravila redakce periodika dvojčíslo, které zahajuje rubrika na pokračování *Místopisné paměti Českodubsku*. od Josefa Škody.⁸⁶ J. V. Šimák v následujícím textu obohaceném o reprodukci fotografie s podpisem *Dr. August Sedláček osmdesátníkem.*, vzdává hold dílu tohoto významného historika a zakladatele české historické vlastivědy a zároveň vyslovuje přání k životnímu jubileu.⁸⁷ Následující příspěvek od téhož autora je pokračováním článku z minulého čísla *Turnov za doby pobělohorské*, kde dál líčí osudy panství a Valdštejnovu snahu získat majetek. Tímto textem rubrika končí.⁸⁸ V uvedeném dvojčísle se svého závěru dočkala také rubrika od J. V. Šimáka hojně zastoupená články v prvním ročníku *Naše školy na konci doby josefínské*. Poslední záznamy docházek žáků a platů učitelů jsou věnovány mnichovohradišťskému panství. Výpisy obsahují tabulky s uvedeným počtem docházejících, nebo naopak nedocházejících žáků ze škol v jednotlivých vesnicích.⁸⁹ Vzpomínkou na dětství je další příspěvek od Ferdinanda Mačenky *V Turnově*

⁸⁵ *Různé zprávy*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1923, č. 1, s. 27–32.

⁸⁶ Josef ŠKODA, *Místopisné paměti Českodubsku*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1923, č. 2 a 3, s. 33–38.

⁸⁷ J. V. ŠIMÁK, *Dr. August Sedláček osmdesátníkem*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1923, č. 2 a 3, s. 38–39.

⁸⁸ J. V. ŠIMÁK, *Turnov za doby pobělohorské*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1923, č. 2 a 3, s. 39–43.

⁸⁹ J. V. ŠIMÁK, *Naše školy na konci doby josefínské*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1923, č. 2 a 3, s. 44–55.

před 40 roky. Autor se s rodiči stěhoval ze Sobotky do Turnova, poprvé se setkal s parním vlakem i se školním inspektorem. Popisuje nádhernou přírodu v okolí města, ale také spolky v Turnově, slavnosti a maškarní průvody, které se pravidelně ve městě pořádaly.⁹⁰ Nadcházející výtah z práce Anežky Čermákové-Slukové *František Bulíř a jeho prateta* pokračuje ve Františkově vyprávění o pratetě Tereze. V textu vede František s Terezou před spaním hovor, ve kterém se dostanou až k Tereziinu mládí pod Ještědem, tehdejší módě a zvyklostem zdejších obyvatel.⁹¹ Příspěvek následující od profesora Josefa Hoffmanna *Vzpomínky na rok 1866* je také osobním vyprávěním zážitků z dětských let. Příspěvatel vzpomíná, že právě v tomto roce navštěvoval třetí třídu turnovské obecné školy. Školní rok byl kratší, jelikož kolovaly zvěsti o příchodu války. Otec jako poštmistr dostal rozkaz odjet s důležitými listinami z Turnova a celou rodinu vzal s sebou. Josef Hoffmann dále vypráví o příhodách, které je po cestě potkaly. Když se oklikou vrátili domů, v bytě se museli uskrovnit, protože v něm prozatím sídlila pruská pošta. S oběma úředníky si však rodina rozuměla a vzniklo přátelství, které dokládá i reprodukce fotografie umístěná v textu.⁹² Rudolf Adam na následujících stránkách dokončuje článek z minulého čísla *Sychrovsko*. První část věnuje popisu geologického podloží, tu druhou opět dráze samotné. Tentokrát stavbě tunelů a viaduktu, na kterou byli pozváni italští dělníci, specialisté na podzemní stavby. Budování dráhy si vyžádalo mnoho neštěstí. Autor popisuje také, jakou nedůvěru z počátku vzbuzovali cizinci svými zvyky mezi místními, a dodává, že úmrtím pamětníků mizí i příběhy ze stavby.⁹³ Velmi zajímavým čtením z lingvistického hlediska je příspěvek Marie Ježkové *Z lidové mluvy na Turnovsku*. Jedná se o dříve běžně používané výrazy v tomto kraji. Aby čtenář porozuměl dialektu, vedle každého slovního obratu je vysvětlení a v některých případech i vesnice, kde se výraz používal. Pro pobavení i poučení se čtenář dozví, jak lidé na Turnovsku říkali slepicím, kravám, polévkám a různým jídlům.⁹⁴ V duchu lidového vyprávění následuje text od Abigail Horákové *O železných mužích na Drábovně.*, sepsaný podle vyprávění dědečka Hájka z Radvanic. Jedná se o ústně tradovaný příběh z úpatí

⁹⁰ Ferdinand MAČENKA, *Turnov před 40 roky*, in: *Od Ještěda k Troskám* 2, 1923, č. 2 a 3, s. 56–60.

⁹¹ Anežka ČERMÁKOVÁ-SLUKOVÁ, *František Bulíř a jeho prateta*, in: *Od Ještěda k Troskám* 2, 1923, č. 2 a 3, s. 60–64.

⁹² Josef HOFFMANN, *Vzpomínky na rok 1866*, in: *Od Ještěda k Troskám* 2, 1923, č. 2 a 3, s. 64–66.

⁹³ Rudolf ADAM, *Sychrovsko*, in: *Od Ještěda k Troskám* 2, 1923, č. 2 a 3, s. 67–70.

⁹⁴ Marie JEŽKOVÁ, *Z lidové mluvy na Turnovsku*, in: *Od Ještěda k Troskám* 2, 1923, č. 2 a 3, s. 70–71.

Kozákova.⁹⁵ V dalším článku se snaží J. V. Šimák zjistit *Rozsah zboží českodubského v XIV. století*. Jak sám autor dodává, českodubskou vrchností byl řád sv. Jana Jeruzalémského a jeho převorů. Text udává jen pravděpodobný výsledek, získaný z útržkovitých zpráv a srovnáním sousedství, neboť archiv dubské komendy vzal za své při požáru. Text obsahuje soupis vesnic, které pravděpodobně ke zboží 14. století patřily.⁹⁶ Změnu tématu přináší V. Šťastný s příspěvkem *Něco o našich drahokamech*. Podílí se o svou vášeň pro sběr kamenů v okolí Kozákova a uvádí i příklady místních, kteří si nálezem na procházce přišli k pěkným penězům. Popisuje též naleziště, na kterých je jasně patrné, že i v dřívějších dobách zde lidé pokoušeli své štěstí.⁹⁷

Toto dvojčíslo uzavírají opět rubriky *Různé zprávy* a *Literatura*. Rubrika *Různé zprávy* nabízí plán akcí a zpřístupnění památek k příležitosti pátého výročí vyhlášení samostatnosti československého státu. Dále zmínku k dějinám turnovského muzea a prosbu k občanům týkající se uchovávání divadelních plakátů. Kratičkou poznámkou tvoří glosa o koupi obrazu pro turnovské muzeum „Pískovcové skály nad Klokočím“ od Vojtěcha Brechlera. Redakce také upomíná na památky díla turnovských hrnčičů. Zajímavá je zpráva obsahující ve zkratce dvě pověsti vážící se k Troskám, které uvedla Karolína Světlá ve své práci „Lesní panna“ a poté v sebraných spisech „Pověsti z Ještěda“. Následující připomínka redakce jen informuje, že se mezi malíře Trosk přihlásil i Čína Jelínek, který vystavoval v Rubešově galerii olejomalbu s tímto námětem. Rubrika pokračuje soupisem krajanů působících na středních a vysokých školách. Starost redaktorů o ochranu památek vyniká i v tomto dvojčísle, a sice zápisem o ohrožení skalního bludiště „Drábovny“, které by mělo být využito pro výrobu skla. Autor podotýká, že časopis bude celé dění i nadále sledovat. Redakci časopisu také potěšila vítaná oprava hradu Frýdštejna naplánovaná na rok 1924 Klubem československých turistů, pod jejichž správu hrad spadá. Následuje ukázka listiny pro císaře z 18. dubna 1589, která je žádostí o zavedení cla v městečku Čímyšli od Zikmunda Smiřického ze Smiřic a dotazem po požáru určeným obyvatelům měst Turnova a Českého Dubu, tedy žádost o podání zprávy o škodách způsobených požárem. Následující listina z českodubského archivu je ukázkou „přátelského narovnání“ mezi Janem Punčochářem z Turnova a Petrem Pěchnolem z Dubu.

⁹⁵ Abigail HORÁKOVÁ, *O železných mužích na Drábovně*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1923, č. 2 a 3, s. 71–72

⁹⁶ J. V. ŠIMÁK, *Rozsah zboží českodubského v XIV. století*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1923, č. 2 a 3, s. 73–74.

⁹⁷ V. ŠŤASTNÝ, *Něco o našich drahokamech*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1923, č. 2 a 3, s. 75–77.

Rubriku ukončuje prosba ke čtenářům, kteří by mohli znát mnohdy vtipné lidové výklady různých zkratk institucí.⁹⁸

Rubrika Literatura, která uzavírá toto dvojčíslo, upozorňuje na vydání díla od Libuše Baudyšové „Paní Božena“ a na vznikající soubor nářečím psaných povídek „Lidové povídky z českého Podkrkonoší“ od téže autorky⁹⁹

3. 3. Čtvrté číslo

Číslo připravené na prosinec roku 1923 zahajuje pokračování rubriky od J. V. Šimáka *Turnov za doby pobělohorské*. Rubrika popisující osud Turnova tu končí.¹⁰⁰ Karel Drbohlav ve své statistice *Náboženské vyznání obyvatelů politického okresu turnovského dle sčítání 15. února 1921* čerpá materiál ze statistického úřadu v Praze. Text obsahuje tabulky s rozdělením obyvatel podle příslušnosti do dvou soudních okresů (Turnovského, Českodubského). Dále tabulky rozlišují obyvatele podle vesnic a vyznání. Autor porovnává poznatky se starým sčítáním z roku 1910, při kterém se v okrese jevila skoro úplná náboženská jednota. Nastalou změnu přisuzuje politickému převratu a novému státnímu zřízení, zároveň dodává, že se náboženská situace pomalu usazuje.¹⁰¹ Z předchozího ročníku pokračuje rubrika Jana Hrdého *Krajské patenty XVIII. století*. Patenty jsou označené v textu čísly od 79 do 96 a opět přinášejí zajímavosti na poli vojenství, obchodu, soudnictví a ekonomiky 18. století.¹⁰² Následujícím příspěvkem pokračuje část díla Josefa Škody *Místopisné paměti Českodubská*.¹⁰³ Ojedinelým počinem redakce je vložení přílohy mezi stránky článku od Josefa Škody. Jedná se o tři koledy z Turnovska. První z nich pod názvem *Koleda z Doubravice* poskytla Marie Vítězslava Ježková s dodatkem, že koledu zpívala Anna Brunelíková z Doubravice u Hrubé Skály roku 1914. Útržky druhé a třetí dodal J. V. Šimák pod názvem *Zbytky koled z Turnova*. Píše, že se snažil již před 25 lety koledy zachytit co

⁹⁸ *Různé zprávy*, in: Od Ještěda k Troskám 2, 1923, č. 2 a 3, s. 77–80.

⁹⁹ *Literatura*, in: Od Ještěda k Troskám 2, 1923, č. 2 a 3, s. 80.

¹⁰⁰ J. V. ŠIMÁK, *Turnov za doby pobělohorské*, in: Od Ještěda k Troskám 2, 1923, č. 4, s. 81–86.

¹⁰¹ Karel DRBOHLAV, *Náboženské vyznání obyvatelů politického okresu turnovského dle sčítání 15. února 1921*, in: Od Ještěda k Troskám 2, 1923, č. 4, s. 87–93.

¹⁰² Jan HRDÝ, *Krajské patenty XVIII. století*, in: Od Ještěda k Troskám 2, 1923, č. 4, s. 93–98.

¹⁰³ Josef ŠKODA, *Místopisné paměti Českodubská*, in: Od Ještěda k Troskám 2, 1923, č. 4, s. 99–105.

nejlépe od toulavého žebráka Lhotáka, který svůj zpěv o vánočních svátcích doprovázel brnkáním na prst. Bohužel sám žebrák si koledy celé nepamatoval a jeho podání jedné a té samé koledy se pokaždé měnilo. Autor na konci vysvětlivky o nabytí koled vyslovuje přání, že si snad někdo ze starších na pravé znění koled vzpomene.

Pokračuje zde i série příspěvků od Anežky Čermákové-Slukové *František Bulíř a jeho prateta*. Tereza před spaním vypráví Františkovi o svém mládí a tentokrát o první službě.¹⁰⁴ Následuje pokračování *Drahokamy našeho kraje* od Jana Poláka. V tomto krátkém pojednání se věnuje křemenu na Turnovsku. Uvádí jeho fyzikální a chemické vlastnosti (čísla jsou vybrána z knihy A. EPPELR, *Die Schmuck und Edelsteine*, Leipzig 1912) a vypisuje druhy křemene, které se v kraji od Ještědu k Troskám vyskytují nejčastěji, anebo vůbec ne.¹⁰⁵

Prosincové číslo končí rubrikou *Různé zprávy*, která přináší upozornění na přílohu v podobě koled z Turnovska. Zmínku o slečně Marii L. Černé, první doktorce filosofie pocházející z Turnova. Vzhledem k tomu, že se jedná o prosincové číslo, přidala redakce pro zajímavost několik vánočních obyčejů a pověr z Podještědí. Následuje zmínka o prázdninovém pobytu Maxe Švabinského roku 1922 v okolí Turnova se soupisem vzniklých děl malebné místní přírody. Malíř Václav Malý se také nechal okouzlit romantikou kraje a vystavuje olejomalbu „Trosky“. Následuje prosba redakce, která čerpá z periodika „Český lid“, kde je otištěna zpráva o A. Šormovi, který sbírá vzpomínky na rekvizici zvonů za války. Redakce tímto žádá čtenáře o jakékoliv informace týkající se problematiky ukradených zvonů. Sdělení o ochraně památek v Podještědí je zaměřeno žádostí muzea v Českém Dubě na památky přírodní v okolí Rohanova velkostatku na Sychrovsku. Žádá se ochrana a) Oblasti skalnatého vrcholu Ještědu a všech skalních skupin směrem na západ od vrcholu, b) „Hrubá Skála“ úprava cesty a přístupu k ní, c) Ochrana lip a kaštanů v zahradě dvora ve Starém Dubu, d) Oprava kapličky u potoka v Domaslavicích. Zajímavostí je pověst o vzniku smržovské Čertovy zdi podaná prostřednictvím Karolíny Světlé v povídce „Přišla k rozumu“ (v „Ženských listech“ 1878, poté v sebraných spisech „Kresby z Ještědí“, s. 40).¹⁰⁶

¹⁰⁴ Anežka ČERMÁKOVÁ-SLUKOVÁ, *František Bulíř a jeho prateta*, in: *Od Ještěda k Troskám* 2, 1923, č. 4, s. 105–108.

¹⁰⁵ Jan POLÁK, *Drahokamy našeho kraje*, in: *Od Ještěda k Troskám* 2, 1923, č. 4, s. 108–110.

¹⁰⁶ *Různé zprávy*, in: *Od Ještěda k Troskám* 2, 1923, č. 4, s. 110–112.

3. 4. Páté a šesté číslo

Dvojčíslo na přelomu roku začíná rubrikou Josefa Škody *Místopisné paměti Českodubská*.¹⁰⁷ Dále pokračuje textem od J. V. Šimáka „*Rozličné paměť*“ *Ant. Fr. Ederera, souseda turnovského, z l. 1753–1807*. Jedná se o ukázkou z dochovaných, ručně psaných listů, uchovaných mezi kronikami v archivu turnovského muzea, které obsahují paměti místního rodáka. O Antonínu Františku Edererovi se mnoho zpráv nedochovalo. Živilo ho hospodářství a zaměstnával se i malířstvím. Bohužel o jeho dílech ani tehdy redakce prakticky nic nevěděla. Zápisky jsou řazeny chronologicky a autor ke každému roku zaznamenává aktuální dění nejen v Turnově, ale v celé zemi.¹⁰⁸ Následuje rubrika Jana Hrdého *Krajské patenty XVIII. století*. Patenty opět řadí dle čísel zde od 97–123.¹⁰⁹ Též tu pokračuje rubrika *František Bulíř a jeho prateta* od Anežky Čermákové-Slukové. V této části hovoru František líčí své pratetě zážitky z cesty na jarmark.¹¹⁰ Tematická novinka od J. Pleštila *Ptactvo v Poještědí* pojednává o druzích vyskytujících se v okolí Ještědu. Sám autor přiznává, že po stránce ornitologické není Podještědí samostatným, uzavřeným úsekem. Zde žijící ptactvo není v porovnání s jinými místy zvláštní, ale přes toto území vedou odedávna pozorované ptačí tažné cesty. V následujícím textu vyzdvihuje přispěvatel jednotlivé druhy žijící v tomto kraji a popisuje jejich přirozené životní prostředí.¹¹¹ Dalším přírodovědným textem tentokrát s geologickou tematikou přichází rubrika Jana Poláka *Drahokamy našeho kraje*. Pokračuje v rozboru křemene, ale v druhé části textu se začíná věnovat kozákovským chalcedonům a místům, kde je možné je nalézt.¹¹² Podobnou problematikou se zabývá také J. V. Šimák v příspěvku *Zlato a stříbro na Kozákově*, který pojednává o několikerých pokusech tyto suroviny na Kozákově nalézt. Autor čerpá z písemností uložených v Archivu ministerstva vnitra v Praze a podává obraz neúspěšných pokusů místních obyvatel donutit vrchnost k přezkoumání půdy. První, Šimákem popsany pokus je datován na počátek října 1776. Celý

¹⁰⁷ Josef ŠKODA, *Místopisné paměti Českodubská*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 5 a 6, s. 113–118.

¹⁰⁸ J. V. ŠIMÁK, „*Rozličné paměť*“ *Ant. Fr. Ederera, souseda turnovského, z l. 1753–1807*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 5 a 6, s. 119–124.

¹⁰⁹ Jan HRDÝ, *Krajské patenty XVIII. století*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 5 a 6, s. 124–132.

¹¹⁰ Anežka ČERMÁKOVÁ-SLUKOVÁ, *František Bulíř a jeho prateta*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 5 a 6, s. 132–134.

¹¹¹ J. PLEŠTIL, *Ptactvo v Poještědí*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 5 a 6, s. 135–138.

¹¹² Jan POLÁK, *Drahokamy našeho kraje*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 5 a 6, s. 138–140.

proces se táhl 4 roky a výsledkem byla zpráva šichtmistra Josefa Antonína Zeitze, ve které sděluje, že Kozákov se skládá z pevné masy a těch několik kousků ušlechtilých kovů pochází z naplavenin, tudíž zahájit zde těžbu by bylo zbytečné. Tím byla otázka zlata a stříbra na Kozákově uzavřena.¹¹³ Naprostou tematickou novinkou v tomto ročníku je článek od Petra Matouška *Brány a vrata selských statků v Pojizeří*. Příspěvatel zařadil kromě popisu typické krajové architektury a jejích příkladů také tři fotografie. 1) Vrata Šimůnkovy chalupy v Lažanech u Vyskře. 2) Vrata u hostince v Ploukonicích. 3) Partie z Příšovic. Článek, jak dokládá doslov redakce, upozorňuje čtenáře, aby sledovali své okolí a případně se zapojili do fotografování těchto architektonických skvostů. Dále doslov obohacuje dovětek o snaze českodubského muzea stavby dokumentovat a poděkování amatérským fotografům Petru a Františku Matouškovým.¹¹⁴ Zajímavou zmínku o osudu *Pohodnice v Jenišovicích* č. d. 30 nabízí text Jana Hájka, který zde předkládá výčet vlastníků obydlí pohodného, ke kterému se vázala i pravidla pro výkon služby pohodného od roku 1744 do 1897.¹¹⁵

Toto dvojčíslo uzavírají známé rubriky. *Různé zprávy* uvádějí smutná ohlédnutí za úmrtími rodáků, hudebního skladatele Otakara Bradáče a vojenského kapelníka Jindřicha Vinše. Informací a výzvou pro hudebně založené čtenáře je text o plánovaných hudebních oslavách u příležitosti blížících se stých narozenin Bedřicha Smetany. Následuje opět zpráva o úmrtí rodáků v zahraničí, obchodníka s drahokamy J. V. Jíry a inženýra Maxmiliána Vericha. Další je kratičká zmínka o vystavení děl malíře Šídlovského „Trosky“ a „Chalupa v Pojizeří“ v knihkupectví K. Zinka v Ječné ulici v Praze a navazující zpráva o obrazu „Trosky“, tentokrát od C. Jelínka, jehož reprodukce se dostala do vídeňských „Ilustrovaných novin“ (roč. XIX, s. 6). Další text je omluvou redakce za chybu ze s. 110, kdy v nadpisu „První doktorka filosofie“ vypadl přívlastek *oboru historického*. Příspěvek zmiňující rod významného rodáka malíře Weimana z Weihenfeldu, který působil v Turnově ve druhé čtvrtině 19. století, je malou genealogickou zajímavostí a výpisem z matrik. „Starší zmínky o našem kraji“ v tomto článku redakce srovnává tři topografické příručky, které uvádí informace o městě Turnově 1) Rochezang von Isecern, Historische und Geographische Beschreibung des Königreich, Böhheim, Frankfurt und Leipzig 1746, s. 133, 2) zeměpis Aleše

¹¹³ J. V. ŠIMÁK, *Zlato a stříbro na Kozákově*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 5 a 6, s. 140–144.

¹¹⁴ Petr MATOUŠEK, *Brány a vrata selských statků v Pojizeří*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 5 a 6, s. 144–146.

¹¹⁵ Jan HÁJEK, *Pohodnice v Jenišovicích č. d. 30*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 5 a 6, s. 147–151.

Pařízka Versuch einer Geschichte Böhmens, Prag 1781, s. 254, 3) Joseph Johann Polt Handbuch der Geographie von Böhmen, Prag 1813. Následuje výtah z městské knihy rovenské, pocházející z roku 1616, týkající se městského zřízení pro Rovensko r. 1556. Další jsou dva články obsahující ve zkratce odhady gruntů v Ktové a ve Volavci. Zpráva o závěti Blažka soukeníka v Novém Městě pražském z roku 1530 čerpá z archivu města Prahy. Archivní zprávou je i odkaz dědictví s dvorem v Lažanech z roku 1363 i otázky víry datované do roku 1762. Zajímavostí z roku 1610 je pozvánka hraběte Jáchyma Ondřeje Šlika na Svijanech na pohřeb jeho choti. Text se zachoval jako formulář ve sbírce listovních vzorů, vzniklé pravděpodobně na Svijanech, v rukopisech Národní knihovny. Na odlehčení redakce přidala pořekadla z Poještědí a říkačku, kterou vítali u muziky zloděje.¹¹⁶ Vložený článek Karla Drbohlava *Výstava upomínek na světovou válku a naše osvobození* pojednává o plánované vlastenecké výstavce k příležitosti výročí konce 1. světové války a vzniku samostatného československého státu.¹¹⁷ Rubrika *Literatura* nabízí informaci o vzniku nového měsíčníku „Sborník okresu Železnobrodského“ a vydání básní Marie V. Ježkové s krajeovou tematikou „Na struně nejtišší“. Zmiňuje též vydání druhého svazku „Kroniky Československé“ od profesora J. V. Šimáka a upozorňuje na spor historiků Šimáka, Pekaře a Bartoše o polohu Žižkova hrobu a Husova rodiště. Antonín Petr Šlechta vydal rodopisné dílo „Z pravěku do novověku“, ve kterém rozebírá poměry rodů v alpských zemích a v jižních Čechách a na Moravě. Následuje zpráva „O jazyku Antonína Marka po stránce gramatické a lexikální“ od Fr. Šimka otištěná v „Listech filologických“, roč. 49. a 50. Dvojčíslo ukončuje informace o člancích Dr. Grete Gürlich-Schmidtové „O zvonech německého Poještědí a Pojizeří“ a Antona Ressela o Chrastné otištěných v periodiku Mitteilungen des Vereines für Heimatkunde des Jeschken-Isergaues (roč. XVI. a XVII.).¹¹⁸

¹¹⁶ *Různé zprávy*, in: Od Ještěda k Troskám 2, 1924, č. 5 a 6, s. 151–159.

¹¹⁷ Karel DRBOHLAV, *Výstava upomínek na světovou válku a naše osvobození*, in: Od Ještěda k Troskám 2, 1924, č. 5 a 6, s. 156–159.

¹¹⁸ *Literatura*, in: Od Ještěda k Troskám 2, 1924, č. 5 a 6, s. 159–160.

3. 5. Sedmé číslo

Březnové sedmé číslo je věnováno památce Bedřicha Smetany. Zaměřuje se hlavně na mistrovi „Hubičku“, k níž poskytla děj povídka situovaná do kraje pod Ještědem od Karolíny Světlé. Následuje výběr uvedený nadpisem *Karolína Světlá – Bedřichu Smetanovi* ze Sebraných spisů Karolíny Světlé, díl XXX, s. 278, doplněný o reprodukci dřevorytu od Zd. Juny, který má znázorňovat rytmiku Smetanovy hudby. Redakce přidala do čísla text Elišky Krásnohorské *Mezi Karolínou Světlou a Bedřichem Smetanou*, který je vyprávěním o vzniku „Hubičky“, kdy byl mistr již hluchý, a Světlá trpěla nervovou chorobou, hudbu tedy nesnesla, ale také o vztahu obou umělců. Text je obohacen o portrét, reprodukci litografie G. Salomona B. Smetana v době svého pobytu ve Švédsku.¹¹⁹ Následuje hlubší rozbor vzniku díla od Anežky Čermákové-Slukové. Příspěvek „*Hubička*“ vypráví za pomoci složených útržků korespondence o vztahu mezi Karolínou Světlou a Eliškou Krásnohorskou, která je autorkou libreta k Hubičce. Obě dámy píší o úspěších i kritikách směřovaných na toto dílo v podání nastudování různých režisérů. Text obsahuje dvě fotografie. První z roku 1860 ukazuje B. Smetanu s jeho druhou chotí a druhá podobiznu Elišky Krásnohorské ze sedmdesátých let.¹²⁰ Navazuje příspěvek Marie Nejedlé *Doklady o stycích Smetanových s Poještědím a K. Světlou, Z deníků Bedřicha Smetany*. Tyto starší zápisky jsou německé, jelikož středoškolské vzdělání tehdejší doby bylo německé. a) Červen 1859. První návštěva v Českém Dubě, b) Červenec 1860, Druhý pobyt v Českém Dubě, c) Zápisky ze srpna téhož roku. Následuje korespondence vedená mezi těmito dvěma umělci. Jedná se o dopis K. Světlé B. Smetanovi z 22. ledna 1881 a odpověď B. Smetany K. Světlé z 29. ledna 1881. Autorka posílá tři svazky spisů a pokorně uznává význam Smetanova díla. Mistr oplácí darem v podobě klavírního výtahu opery „Hubička“.¹²¹ Dalším dokladem o úctě místních obyvatel k dílu Bedřicha Smetany je text Josefa Hejduka *Turnov – B. Smetanovi*. Jedná se o návrh pěveckého spolku v Turnově z roku 1879 jmenovat Smetanu za zásluhy o českou hudbu čestným členem. Spolek dále roku 1880 poslal umělci dar k jubileu. Zármutek nad úmrtím B. Smetany projevil též roku 1884 soustrastným telegramem. Vedle opisu návrhu je otištěna také fotografie originálu dopisu

¹¹⁹ Eliška KRÁSNOHORSKÁ, *Mezi Karolínou Světlou a Bedřichem Smetanou*, in: *Od Ještěda k Troskám* 2, 1924, č. 7, s. 164–168.

¹²⁰ Anežka ČERMÁKOVÁ-SLUKOVÁ, „*Hubička*“, in: *Od Ještěda k Troskám* 2, 1924, č. 7, s. 168–176.

¹²¹ Marie NEJEDLÁ, *Doklady o stycích B. Smetany s Poještědím a K. Světlou*, in: *Od Ještěda k Troskám* 2, 1924, č. 7, s. 176–179.

spolku pro B. Smetanu.¹²² Zajímavý text od V. Havla *B. Smetana a jeho příbuzní v Českém Dubě* nabízí pohled na Smetanovy příbuzenské vztahy. Příspěvek odkazuje na text Marie Nejedlé a výpisy ze Smetanových deníků, které jsou pramenem jediným, neboť nic z archivu německého pěveckého spolku v Českém Dubu se nedochovalo a v době V. Havla si žijící pamětníci na B. Smetanu a jeho návštěvy u matky nepamatovali. Je pravdou, že mnoho obyvatel a ani kolegů hudebníků netušilo, že měl mistr v Českém Dubu příbuzné a že zde navíc i koncertoval. V. Havel v další části textu dodává překlad výpisků od M. Nejedlé obohacený o nejnütnější poznámky. Text obsahuje podobizny Smetanových sester Františky Nečáskové a Barbory Pokorné. Autor doplňuje článek o osud rodiny Smetanovy i rodin jeho sester.¹²³ Rubrika uzavírající sedmé číslo se také celá věnuje dílu a životu Bedřicha Smetany. *Různé zprávy* přináší starší projev A. Čermákové-Slukové, která se vyjadřuje k ději „Hubičky“ od K. Světlé. Následuje komentář k článku od stejné autorky, je doplněním redakce a vyjádřením se ke Šmahově výpravě „Hubičky“. Zpráva podává informaci o pobytu Josefa Šmaha, režiséra Národního divadla, který pod Ještědem 16.–18. listopadu 1892 čerpal inspiraci pro „Hubičku“. Následující zmínka se váže k dalšímu umělci, malíři a krajináři Aloisi Kalvodovi. Malíř roku 1915 navštívil Světlou pod Ještědem, kde vznikla řada maleb lidové architektury tohoto kraje, které chtěl použít pro svou výpravu „Hubičky“. Informace ukončující rubriku vyjmenovává Smetanovy skladby v Turnově a okolí provozované.¹²⁴

Rubrika *Literatura* uzavírá číslo jediným příspěvkem, prezentujícím knihu vyšlou k příležitosti jubilejního stého roku Smetanova od Zdeňka Nejedlého „Bedřich Smetana“.¹²⁵

¹²²Josef HEJDUK, *Turnov – B. Smetanovi*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 7, s. 179–180.

¹²³Václav HAVEL, *Smetana a jeho příbuzní v Českém Dubě*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 7, s. 180–188.

¹²⁴*Různé zprávy*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 7, s. 188–192.

¹²⁵*Literatura*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 7, s. 192.

3. 6. Osmé a deváté číslo

Poslední dvojčíslo druhého ročníku uvádí J. V. Šimák svým pojednáním *Žižka a husitství v naší krajině*. Příspěvek začíná březnem 1424, kdy se poprvé v podještědí Žižka objevil. Pokračuje výčtem pánů vyznávajících kalich a jím patřících jednotlivých panství. Dále autor nastiňuje, kam až se husitské oddíly na severu Čech dostaly a která města dobyly.¹²⁶ Rubrika na pokračování od Jana Hrdého *Krajské patenty XVIII. století* opět navazuje na předchozí výtah z krajských patentů, tentokrát z roku 1717 (čísla 124–138). Příspěvatel dodává, že krajské patenty za rok 1718 jsou ztraceny.¹²⁷ Pokračuje zde také dílo Josefa Škody *Místopisné paměti Českodubská*, které čerpá z dochovaných záznamů o změně vlastníků jednotlivých stavení.¹²⁸ Text *Za Otakarem Bradáčem* otištěný z deníku „Nová Doba“ v Plzni (15. ledna 1924) vzdává poctu a ohlíží se za dílem hudebního skladatele Otakara Bradáče, který předčasně zemřel v noci na 11. ledna 1924 v českobudějovické nemocnici.¹²⁹ V tomto dvojčíslu uvádí J. V. Šimák novou rubriku na pokračování *Soupisy osob podle víry z r. 1651*. Jedná se o doslovný, místy zkrácený přepis z pramenů jen zřídka obohacený o poznámku autora. Jmenný seznam obsahuje jméno a příjmení osoby, povolání a věk. První článek přináší soupisy:

a) Na statku Nudvojovském: *Ve dvoře Nudvovském, Ve vesnici Nudvovské, Ve vsi Modřičicích, Ve vsi Lažanech.*

b) Na statku Domaslavském: *Dvůr Domoslavice, Ves Javorník, Padouchov, Ves Proseč, Rašovka, Ves Bystrá.*

Většina poddaných byla údajně vyznání nekatolického, ale jsou vypočteni v naději, že přejdou k církvi římské.¹³⁰ Dalším příspěvkem obohatil dvojčíslo Rudolf Adam. V článku *Sychrovsko rok 1866. Dle pamětní knihy školy radostínské a vyprávění pamětníků* pojednává o útrapách války v kraji. O strádání obyvatel trpících nejen odloučením od blízkých, ale také nutností živit pruské vojáky.¹³¹ Dokončením rubriky Anežky Čermákové-Slukové je poslední

¹²⁶ J. V. ŠIMÁK, *Žižka a husitství v naší krajině*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 8 a 9, s. 193–198.

¹²⁷ Jan HRDÝ, *Krajské patenty XVIII. století*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 8 a 9, s. 198–202.

¹²⁸ Josef ŠKODA, *Místopisné paměti Českodubská*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 8 a 9, s. 203–212.

¹²⁹ Josef BARTOVSKÝ, *Za Otakarem Bradáčem*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 8 a 9, s. 212–215.

¹³⁰ J. V. ŠIMÁK, *Soupisy osob podle víry z r. 1651*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 8 a 9, s. 215–217.

¹³¹ Rudolf ADAM, *Sychrovsko*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 8 a 9, s. 217–221.

příspěvek *František Bulíř a jeho prateta*. Poklidný rozhovor pratety a Františka končí smrtí Terezy. Sám František Bulíř začal sepisovat i své paměti, ale také je nedokončil. Rubrika končí dovětkem autorky, která vzdává úctu a dík oběma postavám krásného Poještědí.¹³² Následuje příspěvek od J. V. Šimáka *Podklíčí, kde bylo*, který líčí spor o pozemky, řečené „pod klíči“ pod Farářstvím u Jizery okolo roku 1500 mezi Jindřichem Šťastným z Valdštejna na Skalách nad Jizerou a Jindřichem Ješkem Svojanovským z Boskovic vrchností nad půlí Turnova. Šlo o louku, kterou užíval kterýsi rohozecký poddaný a rozhodl se ji městu vrátit. Kuriózní na celém případě bylo, že louky byly dvě a jedna z nich připadla Turnovu, ovšem která z nich byla „pod klíči, pod klíčem, v Podklíčí nebylo jasné obyvatelům v době sporu a v roce 1924 to nevíme také. Jediné, jak J. V. Šimák dodává, co můžeme s jistotou říci, že název místa lze hledat ve smyslu staršího „klíčení, mýcení“ nežli ve smyslu „klíčů“.¹³³ Poznámka redakce od V. Havla *Anežka Čermáková-Sluková. K 60. jejím narozeninám* je kromě stručného životopisu také přáním k životnímu jubileu a poděkováním za spolupráci na sborníku této spisovatelce.¹³⁴ Od Jana Poláka pokračuje série článků *Drahokamy našeho kraje*. Rozebírá zde poslední skupinu křemenů, jaspisy. Opět se autor věnuje kráse kamenů a popisuje lokality, ve kterých můžeme jaspisy najít. Druhá část textu se zaměřuje na využití kozákovských, a vůbec v Čechách se vyskytujících kamenů ve šperkařství. Textu obsahuje dvě fotografie s ukázkami šperků právě s ještědskými a kozákovskými kameny.¹³⁵

I toto dvojčíslo uzavírá rubrika *Různé zprávy*, která tentokrát zmiňuje první veřejný rozhlasový koncert pořádaný v turnovské Sokolovně 8. a 9. března 1924. Dále informuje o založení radiostanice na Pláních pod Ještědem, kde první koncert z Berlína poslouchali 18. února členové Československého spolku pro zimní sporty v klubovní chatě. Stručná zpráva o Kronice turnovské, kterou začíná během války otiskovat MUDr. Vojtěch Král v „Národních zájmech“. Následuje text týkající se slavnostního ukončení studia doktora lékařství Vojtěcha Krále, syna turnovského lékaře. Informaci o konání oslavy na počest Františka Jana Tomsy přináší příspěvek, ze kterého se dozvídáme, že se na oslavě 27. dubna vzpomínalo především na zásluhy Fr. Jana Tomsy v českém knihtiskařství, kde se snažil nahradit frakturu latinkou

¹³² Anežka ČERMÁKOVÁ-SLUKOVÁ, *František Bulíř a jeho prateta*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 8 a 9, s. 221–224.

¹³³ J. V. ŠIMÁK, *Podklíčí, kde bylo*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 8 a 9, s. 224–226.

¹³⁴ V. Havel, *Anežka Čermáková-Sluková. K 60. jejím narozeninám*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 8 a 9, s. 227–230.

¹³⁵ Jan POLÁK, *Drahokamy našeho kraje*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 8 a 9, s. 230–236.

pro české spisy. V dalším odstavci redakce nabádá čtenáře k ochraně květeny, především sasanky lesní kvetoucí v údolí Mohelky, kterou lidé pro její krásu ve velkém trhají. Následuje pozvání do muzea v Českém Dubu, které láká na novou geologickou a paleontologickou sbírku a nově zakoupené a darované skříně, truhly a lidové výšivky. Příspěvek pokračující z minulé rubriky Různé zprávy se objevuje zde pod názvem „Skladby Smetanovy u nás provozované“ a přináší soupis skladeb tentokrát ne pro Turnov, ale Jenišovice. Zpráva, informující o katastrofě, pojednává o pilotu-rotmistrově a učiteli vzduchoplaveckého učiliště v Chebu Františku Najmanovi, který se 19. února 1924 zřítil v Chebu se svým letounem a zahynul. Zápis z valné hromady muzejního spolku pro Turnov a okolí je dalším výpisem přítomných osob, projednávaných témat a schválením rozpočtu pro nadcházející období. Příspěvek vracející se k oslavám B. Smetany znovu upozorňuje na novou publikaci o Smetanovi a nabízí z ní kratičký výtah. Poslední dvě zmínky, které uzavírají dvojčíslo, popisují dva velké požáry. První požár v březnu roku 1707 zpustošil Turnov a druhý v srpnu 1712 zničil zámek Hrubá Skála. Oba výtahy ze zápisů pocházejí z Manuálu rovenského.¹³⁶

3. 7. Desáté číslo

Poslední číslo druhého ročníku zahajuje dokončení série článků od Rudolfa Adama *Sychrovsko. II. 1866 (Dle pamětní knihy školy radostínské a vyprávění pamětníků)*. Poslední příspěvek navazuje na vyprávění minulé o prusko-rakouské válce a rozmístění vojáků na Sychrovsku.¹³⁷ Následuje rubrika je od Jana Hrdého *Krajské patenty XVIII. století*. Autor uvádí patenty 139–151.¹³⁸ Novým tématem se zabývá Josef Drbohlav v textu *I. Naše květena okenní*. Příspěvatel nabídne čtenáři nejdříve drobné zamyšlení a důvody k pěstování rostlin u lidských obydlí a dále rozebere jednotlivé nejčastěji pěstované druhy. Ukončením je pobídka k zušlechťování domovů pomocí pěstování květin.¹³⁹ Pokračující, již mnohokrát zmíněnou rubrikou jsou *Místopisné paměti Českodubská*. od Josefa Škody.¹⁴⁰ O Geologické osvěžení

¹³⁶ *Různé zprávy*, in: Od Ještěda k Troskám 2, 1924, č. 8 a 9, s. 236–240.

¹³⁷ Rudolf ADAM, *Sychrovsko. II. 1866 (Dle pamětní knihy školy radostínské a vyprávění pamětníků)*, in: Od Ještěda k Troskám 2, 1924, č. 10, s. 241–245.

¹³⁸ Jan HRDÝ, *Krajské patenty XVIII. století*, in: Od Ještěda k Troskám 2, 1924, č. 10, s. 245–248.

¹³⁹ Josef DRBOHLAV, *I. Naše květena okenní*, in: Od Ještěda k Troskám 2, 1924, č. 10, s. 248–250.

¹⁴⁰ Josef ŠKODA, *Místopisné paměti Českodubská*, in: Od Ještěda k Troskám 2, 1924, č. 10, s. 250–261.

posledního čísla se postaral Jan Polák se svou rubrikou, která tímto končí, *Drahokamy našeho kraje*. Jan Polák tentokrát pojednává o čedičích, malyfýrech, olivínech a fenoménech našeho kraje českých granátech.¹⁴¹ Navazující příspěvek též s přírodovědnou tematikou od J. Pleštila, ukončuje rubriku *Ptactvo v Poještědí*. Autor uvádí druhy ptactva, které se v tomto kraji vyskytují. Lehce se dotýká i způsobu života jednotlivých druhů, což objasňuje jejich výskyt na jednotlivých lokalitách s typem porostu, který ten daný druh pro své hnízdění vyhledává.¹⁴²

Druhý ročník zakončuje rubrika *Různé zprávy*, která nabízí čtenářům zápisy z „Knihy rovenské“, z roku 1640 týkající se prodeje luk křenovských pod Troskami a odhad gruntu v Troskovicích z roku 1649. Zajímavý výběr z rukopisů pražské univerzitní knihovny obsahuje „Svědění o škodách z krupobití na zboží svijanském asi 1635“.

Další pozvánka informuje o výstavě děl umělce a řezbáře Konstantina Buška. Výstavka řezbářských a kreslířských prací kraje od Ještědu k Troskám a Prahy byla otevřena ve Valentinské ulici v Praze I. od 30. června 1924. A poslední, číslo ukončující zpráva je nabídkou III. třídy české Akademie věd a umění, která vypsala stipendium 2 000 Kč za popis poještědského nářečí.¹⁴³ Na úplný konec druhého ročníku byl redakcí dosazen obsah, ale o těchto drobných rozdílech již byla zmínka na úvod druhého ročníku.

¹⁴¹ Jan POLÁK, *Drahokamy našeho kraje*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 10, s. 261–264.

¹⁴² Jan PLEŠTIL, *Ptactvo v Poještědí*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 10, s. 264–266.

¹⁴³ *Různé zprávy*, in: *Od Ještěda k Troskám 2*, 1924, č. 10, s. 266–261.

4. Výpis článků a komparace I. a II. ročníku za pomoci grafů

4. 1. Tematika I. ročníku

Etnologická / Etnografická:

Ještědské nářečí

Lidový kroj na Turnovsku

Rubrika „Různé zprávy“:

K vlivu jezuitské literatury na lidovou píseň

Statistická

Obyvatelstvo politického okresu turnovského (dle sčítání 15. února 1921)

Obyvatelstvo obce Podolí–Svijany za války

Pohyb obyvatelstva politického okresu turnovského

Obyvatelstvo katastrálních obcí soudního okresu turnovského dle sčítání 15. února 1921

Obyvatelstvo katastrálních obcí soudního okresu českodubského dle sčítání 15. února 1921

Naše školy na konci doby josefínské

Rubrika Různé zprávy:

Statistická zpráva o Turnově (z 16. února 1786)

Obecní knihovny na Českodubsku dle stavu 31. prosince 1922

Přírodovědná:

Jedlé houby v okolí Turnova

Lišejníky Poještědí

Svrchní útvar křídový v údolí jizerském u Turnova

Krátký úvod geologický

Výzva

Rubrika Různé zprávy:

Kozákovský pískovec

Starší pojednání o fyzikální povaze kraje z r. 1786 (V. Richtera – Přírodopis krajiny liberecké
L. Wandera – Fyzikální popis boleslavského kraje)
Lidové názvy rostlin

Historická:

Vražedník a Pozořice

Zpráva o turnovském kamenářství r. 1803

Krajské patenty XVIII. století

Náboženské příběhy na Turnovsku v l. 1620–1648

Počátek města Dubu a dubské komendy sv. Jana

Pamětní kniha mašovská (1836–1858)

Místopisné paměti Českodubska (město Český Dub)

Staré listiny města Rovenska

Paměti Václava Antonína Meissnera, souseda turnovského, z let 1548–1744

Kdy bylo osídleno Poještědí?

Okresní museum Poještědské v Českém Dubě

Rubrika Různé zprávy:

Zprávy o učitelích na Turnovsku (1681–1706)

Zápis na statek v Příšovicích (1622)

Rukopis historického díla Josefa Škody

Ferdinandsko

Nález kamenného mlatu v Troskovicích

Odhad statku Rychterovského v Bzovém (1660)

Zpráva o kamenářství (z r. 1823)

Památky po bratřích z Vartmberka a Albrechta z Valštejna

Osobní / Životopisná:

Karolína Světlá a náš kraj Zdeňce Havlíčkové

Karel Holub (pozn. životopisné a bibliografie)

Dopisy Adolfa Heyduka Janu Prouskovi

Učitel Karel Holub

Prof. MUDr. Jan Hnátek

Josef Škoda

Rubrika Různé zprávy:

Karel Mašek

Hobelant Josef

Krásnohorská Eliška

Heyduk Adolf

Kudrnáč Václav

Suchý Lothar

Horáková Abigail

Dr. Bartoš Jan

Doubek František

Msg. František Xaver Janků

Bohuslav Balbín o Ještědě

Karel Hynek Mácha a náš kraj

Bohuslav Balbín o Troskách a Hruboskalsku

K čtenářům:

Co chceme (úvodní slovo)

Jak těžiti z farních matrik

Jak poříditi soupis lidového stavitelství?

Rubrika Různé zprávy:

Návrh ochrany památek na Českodubsku

Brána ve Vlčetíně

Rotštejn a Zbiroh

Jednání o znárodnění Hruboskalska

Ohrožený Český ráj? (Malá Skála)

Chráněné památky na Českodubsku

Zničený park v Hořeních Pasekách

Trosky

Lípa na Hrubém Rohozci

Čertova zed'

Český Dub (státní podpora)

Turnov (koupě dvou originálů Hugona Ulíka)

4. 2. Tematika II. ročníku

Etnologická / Etnografická:

František Bulíř a jeho prateta

Z lidové mluvy na Turnovsku

Brány a vrata selských statků v Pojizeří

O železných mužích na Drábovně

Zvláštní příloha:

Koleda z Doubravice

Zbytky koled z Turnova

Rubrika Různé zprávy:

Svatební pověry z Českosudska

Lidové připíjení

Babiččiny masti

Lidový výklad zkratk

Vánoční obyčeje a pověry z Poještědí

Pověsti o Čertově zdi

Pořekadla z Poještědí

Jak v Ještědě vítali u muziky zloděje

Poještědské nářečí

Bedřicha Smetany „svatební scény“

Statistická

Náboženské vyznání obyvatelů politického okresu turnovského dle sčítání 15. února 1921

Naše školy na konci doby josefínské. Mnichovohradištsko

Naše školy na konci doby josefínské. Maloskalso

Soupisy osob podle víry z r. 1651 na panství Nudvojovském

Soupisy osob podle víry z r. 1651 na statku Domoslavském

Přírodovědná:

Naše květena okenní

Ptactvo v Poještědí

Drahokamy našeho kraje

Něco o našich drahokamech

Pěstování a zpracování lnu a konopí

Rubrika Různé zprávy:

Jak se dělá pole na úbočí Kozákova

Ochrana květeny (sasanka lesní)

Historická:

Sychrovsko. Z paměti o stavbě dráhy

Sychrovsko. Rok 1866

Pohodnice v Jeníšovcích

Krajské patenty XVIII. století

Turnov za doby pobělohorské

Hrad Valdštejn počátkem XIX. století

Rozsah zboží českodubského ve XIV. století

Rozličné paměti Antonína Františka Ederera, souseda turnovského z l. 1753–1807

Zlato a stříbro na Kozákově

Žižka a husitství v naší krajině

Podklíčí kde bylo

Místopisné paměti Českodubska

Židé v Daliměřicích

Vzpomínky na rok 1866

V Turnově před 40 roky

Rubrika Různé zprávy:

Mapy našeho kraje (z r. 1785)

Starobylá turnovská rodina Jarošků

Z panství Grabštejnského

Popis naší krajiny (z r. 1817)
K dějinám turnovského divadla
Památky díla turnovských hrnčičů
Clo v městečku Čímyšli
Dotaz po ohni (z r. 1578)
Přátelské narovnání (z r. 1619)
Starší zmínky o našem kraji
Rovensko dostává zřízení městské (1556)
Odhad gruntu v Ktové (1650)
Odhad gruntu ve Volavci (1649)
Pražská závěť se zmínkami o našem kraji (1530)
Dvůr v Lažanech (1363)
Sled po kacířích (1762)
Hrabě Jáchym Ondřej Šlik na Svijanech zve na pohřeb své choti (1610)
První radiokonzert v Turnově
Na Pláních
Turnov vyhořel (1707)
Zámek Skály vyhořel (1712)
Prodej luk křenovských pod Troskami (1639)
Odhad gruntu v Troskovicích (1649)
Svědění o škodách z krupobití na zboží svijanském asi r. 1535

Osobní / Životopisná:

Za Otakarem Bradáčem
„Hubička“
Doklady o stycích Smetanových s Poještědím a K. Světlou
Bedřich Smetana a jeho příbuzní v Českém Dubě
Anežka Čermáková–Sluková (k 60. narozeninám)
Turnov Bedřichu Smetanovi
Bedřichu Smetanovi
Dr. August Sedláček osmdesátníkem
Mezi Karolínou Světlou a Bedřichem Smetanou

Rubrika Různé zprávy:

Anežka Čermáková–Sluková

MUDr. Josef Honsů

Krajané působící na středních a vysokých školách

Za Jindřichem Vinšem

Václav Jan Jíra

Ing. Maxmilián Verich

Promoce

František Najman (letec)

Karolína Světlá o Troskách

Václav Brechler (kresba „Skály nad Klokočím“)

Cína Jelínek (malba „Trosky“)

Max Švabinský (kresby z Turnovska)

Václav Malý (olej „Trosky“)

Otakar Bradáč hudební skladatel

Šídlovský (oleje „Trosky“ a „Chalupa v Pojizeří“)

Weiman z Weihefeldu

K ději „Hubičky“ od Karolíny Světlé

Ke Šmahově výpravě „Hubičky“ (Smetanovy)

Kalvodova výprava „Hubičky“

Konstantin Bušek

K čtenářům:

Výstavka upomínek na světovou válku a naše osvobození (Turnov 1923)

Rubrika Různé zprávy:

Pověst a nepravda

Oslavy 28. října

Jubilejní slavnosti „Studentstva turnovského“ (v srpnu 1923)

Zprávy o braní zvonů

Trosky

Oprava kláštera v Turnově

Čertova zed'

Ohrožené Maloskalsko

Frýdštejn

Ochrana památek v Poještědí

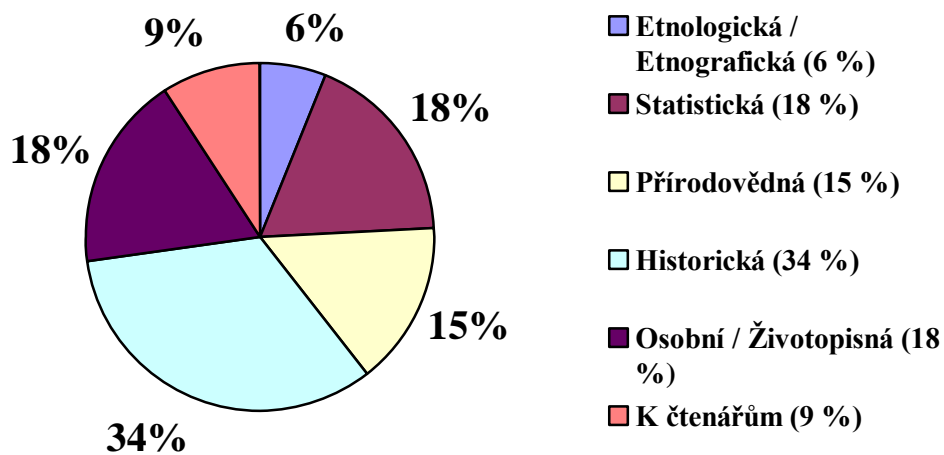
Český Dub

Turnov

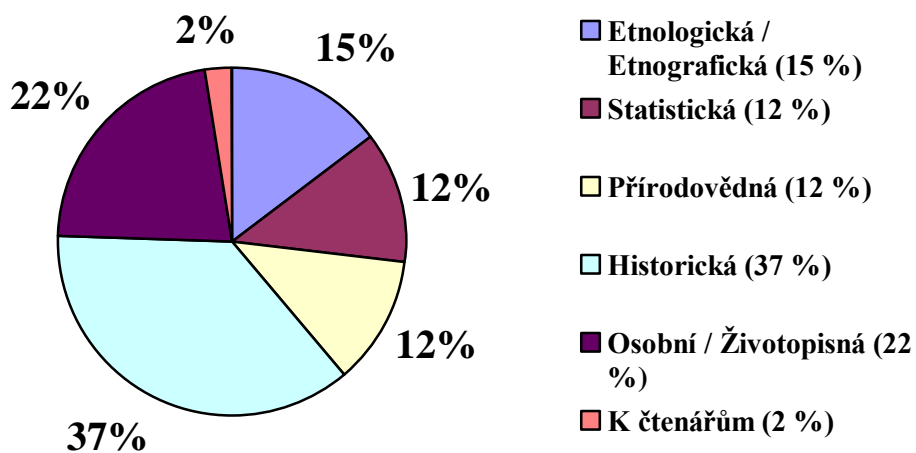
Skladby Smetanovy u nás provozované

Oslava Františka Jana Tomsy v Praze

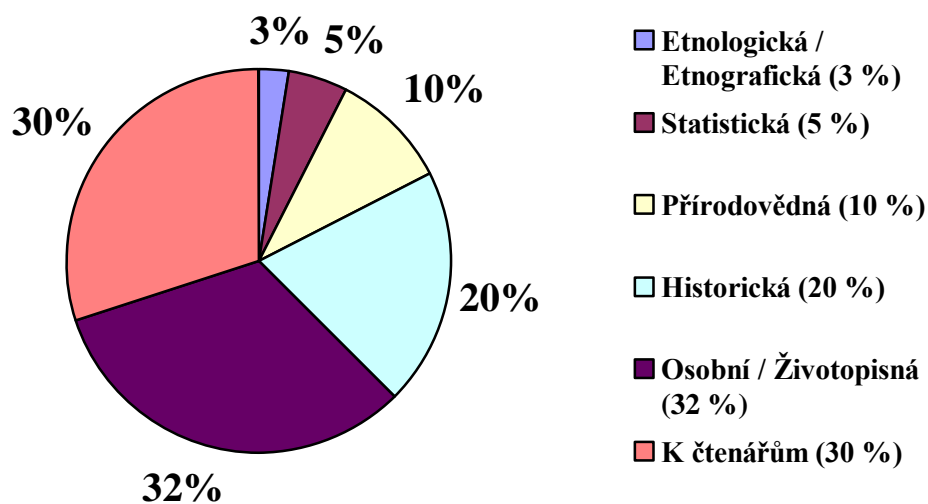
I. Zastoupení témat v I. ročníku

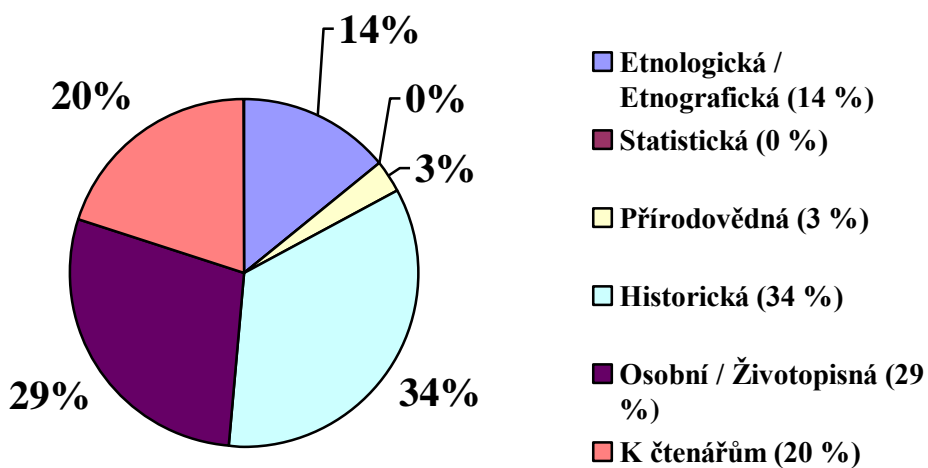
II. Zastoupení témat v II. ročníku

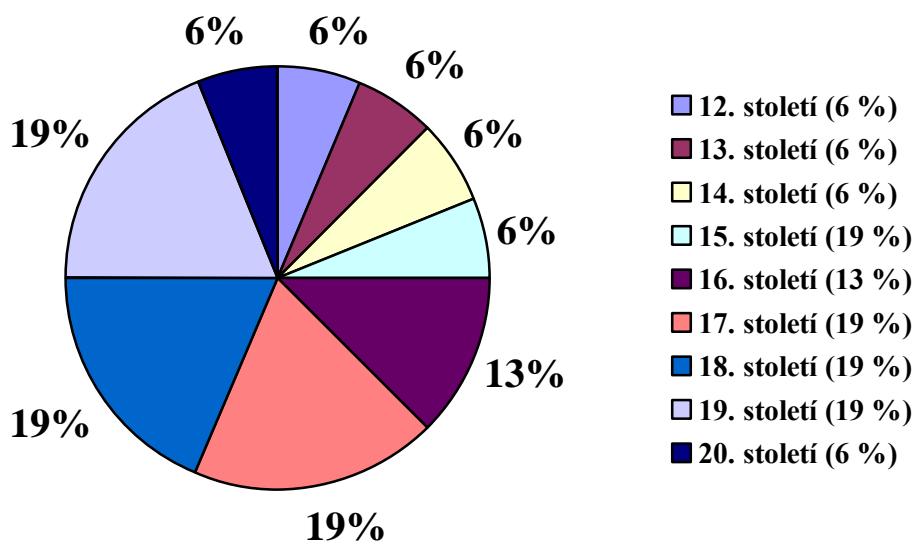
III. Různé zprávy I. ročník

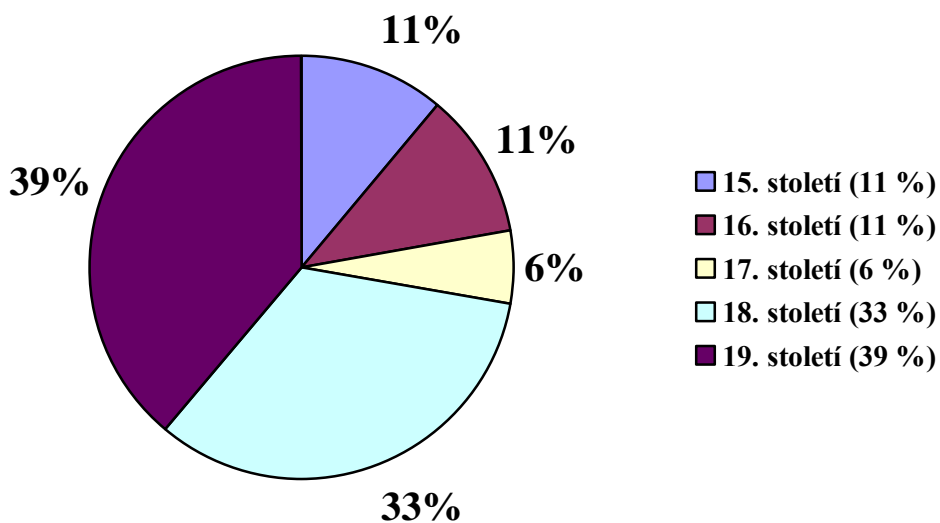
IV. Různé zprávy II. ročník

V. Četnost historických témat dle století v I. ročníku

VI. Četnost historických témat dle století v II. ročníku

Z grafů lze snadno vyčíst, že největší zastoupení v periodiku má tematika historická. V prvním ročníku pak převažuje tematika statistická, přírodovědná a zprávy informativního charakteru určené čtenářům. V druhém ročníku se oproti prvnímu více vyskytují příspěvky osobní, životopisné a etnologické.

Rubrice *Různé zprávy*, které je věnován samostatný graf kvůli různorodosti sdělení, dominují v prvním ročníku informace určené čtenářům a životopisná a osobní tematika spolu s přírodovědnými zmínkami. Jen malý prostor redakce vyčlenila na texty statistické, etnologické a etnografické. Druhý ročník nejvíce obsahuje zmínky historické, velkým dílem také osobní a životopisné, čtenářům, etnologické a etnografické. Nejmenší prostor patří přírodovědným sdělením a statistická tematika není zastoupena vůbec.

Počet historických témat v obou ročnících je téměř shodný. Rozdílná je ovšem četnost článků vyjadřujících se k určitému historickému období. První ročník disponuje širší škálou, a sice zmíněným obdobím od 12.–20. století. Historické rubriky, v nichž mají největší zastoupení *Krajské patenty XVIII. století* od J. Hrdého a *Místopisné paměti Českodubská* od J. Škody, zpravidla překračují první ročník, v druhém bývají dokončeny.

Druhý ročník se omezuje pouze na období od 15.–19. století. I v tomto ročníku mají z historických témat největší zastoupení zmíněné rubriky.

4. 3. Úroveň příspěvků

Úroveň jednotlivých příspěvků byla již částečně zhodnocena v předchozím textu. Mnoho příspěvů má otištěn v obou případech jen jeden článek. V některých případech je text jen zájmovou záležitostí, autor uvádí zdroj, ze kterého čerpal a sám přiznává svůj amatérský zápal pro danou problematiku. Proto jejich práci pro periodikum dále rozvádět nebudu. To se týká většinou článků přírodovědných, kde příspěvatel odkazuje na svůj zájem o geologii, ornitologii, paleontologii, mykologii, botaniku a čerpá z odborných publikací, které jsou pro sever Čech vydány většinou v německém jazyce. Zprávy s jiným námětem pak z pravidla pocházejí z listin, nebo statistických tabulek a nepotřebují obsáhlý komentář autora, který jen uvedl zkrácený výťah z originálu. Jinak je tomu v případě pravidelných příspěvů s větším počtem otištěných článků. Mezi ně patří na předním místě Josef Vítězslav Šimák, Václav Havel, Karel Drbohlav a Anežka Čermáková–Sluková. Kterými tématy se zabývali, je patrné z předchozích kapitol. Je zajímavé, že na počátku 20. století patřily mezi autory článků i ženy. Všechny dámy, jejichž texty najdeme ve sborníku, byly učitelkami, nebo spisovatelkami a redakce jim přenechala tematiku Podještědí lingvistického a etnologického charakteru. Nejplodnějším zůstává sám hlavní spolupracovník časopisu Josef Vítězslav Šimák – místní rodák, univerzitní profesor, historik a zakladatel oboru regionálních dějin. Úroveň textů souvisí s vysokým vzděláním, kterého během života dosáhl. Rozmanitost příspěvků v periodiku je z jeho strany značná, ale i když čtenáři nabízí náročnou, odbornou tematiku, pojme ji tak, aby ji pochopil i o téma se nezajímající, případně méně vzdělaný člověk.

Rozdílnost úrovně příspěvků se na prvních dvou ročnících prezentuje obtížně. Vzhledem ke vzniku periodika není příspěvatelská základna široká. O materiál k otištění se starali především učitelé, tedy lidé vzdělaní—s výjimkou Josefa Šulce statkáře z Újezdu u Svijan, jehož text „Pěstování a zpracování lnu a konopí“ tíhne k přírodovědné tematice. Proto není možné jej srovnávat s historickými sděleními např. od J. V. Šimáka.

4. 4. Sudetoněmecká regionální historická produkce a její reflexe v OJKT

V prvních dvou ročnících periodika autoři nevěnují sudetoněmecké regionální historické produkci velkou pozornost. V prvním ročníku v rubrice *Literatura* redakce zahajuje text poznámkou, že sudetoněmecká regionální produkce zasahuje i na území kraje od Ještědu až k Troskám a nelze se tedy o ní nezmínit. V zápětí poukazuje na zmínky týkající se tohoto kraje otištěné v časopise „Mitteilungen des Vereines für Heimatkunde des Jeschken-Isergaues“. Redaktoři uvádějí vždy název článku jeho stručný obsah, ročník a číslo časopisu, ve kterém se příspěvek nachází. Stejný postup zvolilo vedení časopisu i u dalšího sudetoněmeckého periodika „Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg“. V druhém ročníku jsou zprávy svázané s regionem obsažené jen poskrovnu v již zmíněném periodiku Mitteilungen des Vereines für Heimatkunde des Jeschken-Isergaues. Je zřejmé z výčtu názvů sudetoněmeckých periodik, že sborník „Od Ještěda k Troskám“ byl v době svého vzniku vlastenecky orientován a redakce nepřisuzovala sudetoněmecké regionální historické produkci zásadní význam pro budoucí směřování svého časopisu. Vymanění se z německého prostředí je patrné pouze v psaném jazyce tvůrců časopisu. Výraz „náš kraj“ se objevuje téměř na každé straně jako označení pro Podještědí, Turnovsko, Českodubsko a snaha vyzvednout vše výjimečné v těchto regionech.

4. 5. Korespondence mezi J. V. Šimákem a redaktory periodika

Zajímavé bylo nahlédnutí do pozadí vzniku periodika pomocí osobní korespondence, která se nalézá v Archivu Akademie věd České republiky a v Literárním archivu Památníku národního písemnictví. Profesor Šimák vedl s ostatními přispěvateli čilou korespondenci, v níž mu autoři posílali náměty na články k posouzení, nebo i samotný text připravený k otištění. Samozřejmě nejhojněji si dopisoval s redaktory časopisu, odborným učitelem Janem Polákem a učitelem Václavem Havlem. Za zmínku stojí také velké množství přátelské korespondence s jednou z hlavních přispěvatelek, spisovatelkou a neteří Karolínou Světlé, Anežkou Čermákovou–Slukovou.

Z korespondence mezi J. V. Šimákem, V. Havlem a J. Polákem vyplývá, že periodikum mělo ve svých počátcích problémy. Učitelská jednota v Turnově, pod jejíž záštitou sborník vycházel, měla patrně ohledně vývoje jiné představy než redaktoři a profesor Šimák. O sporu J. V. Šimáka informoval V. Havel, který se staral i o grafickou úpravu časopisu. Při tvorbě prvního ročníku byla situace poměrně klidná. Redakce pravděpodobně nashromáždila množství materiálu k otištění. V případě druhého ročníku se objevily problémy v podobě zpoždění tisku, a ačkoliv si páni redaktoři přáli, aby se jejich dílo stalo „vlastivědnou biblií kraje pod Ještědem“ a usilovali o povinnost odběru sborníku pro učitele, neměli již pro druhý ročník dostatek materiálu. Hlavně tematiku přírodovědnou. Většinu přírodovědných zpráv psali učitelé z vlastního amatérského zaujetí, nikoliv s odborným vzděláním v daném oboru.

Závěr

Cílem bakalářské práce byla komparace prvních dvou ročníků vlastivědného sborníku *Od Ještěda k Troskám*. Nejprve každý samostatně analyzuje a poté za pomoci grafů porovnává četnost témat. V případě námětů historických uvádí, kterému století se autoři příspěvků nejvíce věnovali. Ohlíží se na zaměstnání a zájmy autorů, ale také na úroveň příspěvků, kterou prakticky není možné v začátcích časopisu zkoumat, protože příspěvatelská základna ještě nebyla tak rozsáhlá a autoři textu jsou téměř všichni učitelé a profesori. Práce je kvůli lepší orientaci obohacena o místní a jmenný rejstřík autorů. Díky obsáhlé korespondenci mezi J. V. Šimákem a redaktory J. Polákem a V. Havlem se dozvídáme o vzniku periodika a jeho problémech v počátcích, které se týkaly nejen tisku a grafické úpravy, ale také nedostatku odběratelů a nepochopení ze strany učitelstva v jiných regionech.

Celé periodikum je ukázkou vlasteneckého smýšlení v první polovině 20. století a snahou vymanit se z německého vlivu. Je přímo spjaté s osobou J. V. Šimáka, který pocházel z Turnova. Případný badatel má možnost seznámit se s periodikem, sledovat jeho vývoj od roku 1922 do 1924 a pochopit co si od něj redakce slibovala. Pro budoucí bádání práce nabízí možnou komparaci především autorů. Díky již zmíněnému přehledu prvních tvůrců článků s přihlédnutím k jejich sociálnímu postavení lze sledovat, jak se příspěvatelská základna měnila s vývojem sborníku. Zajímavé by bylo zjistit, zda se mezi pozdější autory článků přidaly osobnosti významu J. V. Šimáka, V. Havla, J. Pekaře.

Směrování sborníku v začátcích nebylo zcela vyhraněné, proto by bylo vhodné dalším bádáním objasnit, kterým tématům následující redakce věnovaly největší pozornost a jak se změnila koncepce s ohledem na přerušení vydávání periodika.

Autorský jmenný rejstřík

Jmenný rejstřík obsahuje pouze jména přispěvatelů sborníku. Kde se podařilo dohledat také data narození a úmrtí, povolání nebo zaměření jednotlivé osobnosti. Autoři, kteří obohatili sborník jen o malé množství textu a jejich díla nejsou obecně známá, byli povoláním většinou učiteli z okolních vesnic kolem Turnova a Českého Dubu.¹⁴⁴

I. ročník

Adam Rudolf 143

Čermáková–Sluková Anežka 55, 88, 133, 161, 211 – (1864–1947) česká spisovatelka, neteř, společnice a pomocnice Karolíny Světlé

Drbohlav Karel 44, 45, 109, 167, 220 – učitel

Hájek Jan 72 – kaplan v Jenišovicích u Turnova

Havel Václav 13, 27, 59, 162 – (1. 12. 1886 Český Dub–1965) řídící učitel, národopisec, redaktor OJKT zaměstnanec Národního muzea, iniciátor založení dnešního Podještědského muzea a jeho první ředitel

Hoser Josef 222 – MUDr.

Hrdý Jan 11, 40, 98, 169, 203 – (30. 10. 1865 v Ostroměři u Hořic–1946) vlastivědný publicista, katolický kněz

Javůrek Karel 33, 74, 130, 187

Koliha Jan 24 – pracovník muzea v Českém Dubu, Dr.

Král Vojtěch 113 – (2. 2. 1871 v Turnově–12. 5. 1940 v Turnově) MUDr.

Kubín Josef 38 – (7. 10. 1864 v Jičíně–25. 11. 1965 v Praze) středoškolský profesor, publicista, folklorista a sběratel lidových vyprávění

Polák Jan 128 – (3. 4. 1876 v Čimyšli u Turnova–28. 4. 1946 v Turnově) odborný učitel, redaktor OJKT, geolog, mineralog, zakladatel turnovského muzea

Prošková Eleonora 29 – (1844–1920) učitelka, zakladatelka sbírky lidového textilu v turnovském muzeu

¹⁴⁴ V případě uvedení pouze jména autora se nepodařilo dohledat další údaje.

Šimák Josef Vítězslav 1, 3, 5, 7, 9, 36, 49, 91, 116, 135, 156, 174, 193, 214, 230 – (15. 8. 1870 v Turnově–30. 1. 1941 v Praze) český historik, profesor Karlovy univerzity, externí pracovník turnovského muzea, hlavní spolupracovník OJKT

Šimáková Marie 64, 103 – učitelka

Škoda Josef 81, 123, 183 – (3. 11. 1851 v Radvanicích–9. 10. 1921) hospodář na statku v Janovicích, amatérský historik, autor díla „Místopisné paměti Českodubská“

Valkoun Josef 145, 225 – tvůrce průvodce „Rovenskem pod Troskami a okolím“, JUC.

II. ročník

Adam Rudolf 26, 67, 217, 241

Bartovský Josef 212 – (3. 12. 1884 Stupno okres Rokycany–19. 11. 1964 Plzeň) český hudební skladatel

Čermáková–Sluková Anežka 7, 60, 105, 132, 168, 221– (1864–1947) česká spisovatelka, neteř, společnice a pomocnice Karolíny Světlé

Drbohlav Josef 248 – (1864–1944) učitel matematiky ve Vyskeři

Drbohlav Karel 87, 156 – učitel

Hájek Jan 21, 147 – kaplan v Jeníšovicích u Turnova

Havel Václav 180, 227 – (1. 12. 1886 Český Dub–1965) řídící učitel, národopisec, redaktor OJKT zaměstnanec Národního muzea, iniciátor založení dnešního Podještědského muzea a jeho první ředitel

Hejduk Josef 179 – ředitel školy (v Českém Dubu?)

Hoffmann Josef 64 – středoškolský profesor

Horáková Abigail 71 – (1871–19126) recitátorka, herečka (členka Budilovy divadelní společnosti) a česká spisovatelka

Hrdý Jan 93, 124, 198, 245 – (30. 10. 1865 v Ostroměři u Hořic–1946) vlastivědný publicista, katolický kněz

Ježková Vítězslava Marie 70 – (1872–1951) klavíristka, učitelka hudby a básnířka, vydala básnickou sbírku „Na struně nejtišší“

Krásnohorská Eliška 164 – (18. 11. 1847 Praha–26. 11. 1926 Praha) česká spisovatelka, básnířka, libretistka a překladatelka

Mačenka Ferdinand 56 – (1872–1938) učitel, později školní inspektor a spisovatel

Matoušek Petr 144 – (1857 Turnov) středoškolský profesor a amatérský fotograf lidové kultury

Nejedlá Marie 176 – folkloristka, ze zápisků Marie Žantové upravila a doplnila publikaci „Praktická kuchařka pro českou domácnost“

Pleštil Jan 135, 264

Polák Jan 24, 108, 138, 230, 261 – (3. 4. 1876 v Čimyšli u Turnova–28. 4. 1946 v Turnově) odborný učitel, redaktor OJKT, geolog, mineralog, zakladatel turnovského muzea

Světlá Karolína 162 – (24. 2. 1830 Praha–7. 8. 1899 Praha) česká spisovatelka považovaná za zakladatelku českého románu

Šimák Josef Vítězslav 1, 10, 38, 39, 44, 51, 73, 81, 119, 140, 193, 215, 216, 224 – (15. 8. 1870 v Turnově–30. 1. 1941 v Praze) český historik, profesor Karlovy univerzity, externí pracovník turnovského muzea, hlavní spolupracovník OJKT

Škoda Josef 12, 33, 99, 113, 203, 250 – (3. 11. 1851 v Radvanicích–9. 10. 1921) hospodář na statku v Janovicích, amatérský historik, autor díla „Místopisné paměti Českodubská“

Šťastný Vladislav 75

Šulc Josef 19 – (1876?) sedlák z Újezda u Svijan

Místní rejstřík

Místní rejstřík neobsahuje výpisy měst a vesnic ze statistických příspěvků. Dále výčty přírodovědných lokalit, toponomastické rozbory názvů, místa mimo Českou republiku a predikáty šlechticů. Tyto údaje nejsou důležité pro porovnání ročníků sborníku Od Ještěda k Troskám.

I. ročník

A

Albrechtice v Jizerských horách 20

B

Bezno 42, 43, 98, 99, 172, 173, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 210

Bozkov 7, 21

Bukovina u Čisté 32, 75, 77

Bzí 5, 7, 233

Č

Čáslav 218

Česká Lípa 14, 20

České Budějovice 41

Český Dub 3, 4, 7, 14, 15, 16, 17, 40, 47, 49, 52, 53, 59, 60, 61, 62, 64, 110, 191, 192, 235

Čtveřín 32, 108

D

Daliměřice 113

Děčín 217

Doubravice 170, 225

Doksany 103, 104

Doksy 170

Dolení Paseky 55

Drahotice 53

F

Frýdlant 20, 43

Ferdinandsko 142

H

Hodkovice nad Mohelkou 8, 16, 21, 40, 47, 48, 128, 129, 225, 234

Hodky 55

Horka 15, 16, 55

Horní Růžodol 27

Hoření Paseky 15, 16, 133

Hradčany 48

Hrubá Skála 5, 23, 32, 71, 99, 100, 101, 102, 103, 169,170, 171, 178, 225

Hrubý Rohozec 5, 7, 8, 179, 225

CH

Chrastná 16

Cheb 42, 98, 207, 217

J

Jablonec nad Nisou 143, 234, 235

Jablonné v Podještědí 53

Janovice 3, 110

Javorník 55

Jeníšovice 5, 9

Jičín 6, 8, 18, 19, 28, 68

Jiříčkov 55

K

Kacanovy 9

Kamenný Újezd 25

Katusice 170

Kladruby 52

Klabava 26, 28

Kobyly 52, 53

Kosmonosy 174

Kotel 191

Kozlenec 55

Kralovice 25

Kutná Hora 9

L

Lanškroun 216

Lány 79

Lažany 108

Letařovice 39

Liberec 14, 15, 16

Libuň 5, 7, 18

Litoměřice 68, 216, 217

Lomnice nad Popelkou 20

Loukov 5, 48

Loužek 77

Luhov 3

M

Malá Skála 15, 101, 141, 225

Malý Dub 60, 62

Markvartice 8

Mašov 32, 65, 68, 71, 72, 104

Mimoň 16, 191

Mladá Boleslav 46, 48, 53, 99, 211, 216

Mnichovo Hradiště 7, 17, 20, 21, 22, 48, 234, 235, 236

Myšina 9

N

Nemyčeves 22

Nepřívěcí u Sobotky 53

Nové Dvory 218

Nový Bor 143, 192

Nudvojovice 5

Nymburk 207

O

Ohrazenice 32, 108

Okna 170

Osečná 170, 191, 192

Osek 27

P

Padouchov 55

Pardubice 22, 108

Pecka 80

Penčín 32, 108

Pětikozly 170

Plzeň 46

Poděbrady 166

Poříčí nad Sázavou 9

Prackov 47

Praha 3, 5, 11, 12, 15, 24, 25, 26, 41, 43, 44, 46, 48, 65, 69, 78, 98, 99, 101, 102, 105, 164, 172, 191, 192, 204, 206, 207, 209, 216, 217, 232

Proseč pod Ještědem 15, 40, 48, 55

Přáslavice 5, 180

Přepeře 5

Příšovice 46,79

R

Rádlo 235

Radostná pod Kozákovem 47

Radvanovice 52, 142

Rašovka 39, 55

Rokycany 24, 27, 28

Rokytnice16

Rovensko 5, 7, 17, 18, 19, 24, 27, 145, 146, 147, 150, 151, 152, 154, 155, 191, 226, 227, 234

Rozstání 55

Rožďalovice 170

Rychnov nad Kněžnou 235

S

Sedmihorky 47

Semily 7,21, 172, 235

Sezemice 52, 53

Skalany 71

Skalice u České Lípy 68

Smžov 15, 191

Sobákov 55

Soběslav 41

Soběslavice 53

Sobotka 7, 22, 234

Sovenice 52, 53

Starý Dub 15, 48, 49, 54

Střížovice 15

Svárov 16

Světlá pod Ještědem 15, 16, 24, 27, 28, 49, 54, 55

Svijanský Újezd 4

Svijany 5, 8, 47, 108

Sychrov 9, 15, 179, 227

T

Tábor 41

Tatobity 30, 32

Trávnice 174

Turnov 4, 5, 6, 7, 8, 11, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 33, 42, 44, 48, 60, 61, 67, 68, 69, 70, 78, 79, 99, 101, 102, 103, 105, 107, 113, 114, 141, 173, 176, 181, 182, 192, 208, 214, 218, 219, 222, 223, 224, 225, 232, 234, 235, 247

V

Vesec 16, 55

Vitanovice 108

Vlastibořice 5, 59

Vlčetín 47

Vratislavice nad Nisou 234

Všelibice 192

Všeň 5, 7, 27, 32, 47

Vyskeř 5, 27, 47

Vysoké nad Jizerou 42

Z

Zásada 70

Zbirohy 32

Ž

Žďár 32

Žďár na Moravě 51

Železný Brod 5, 7, 19

Žibřidice 54

II. ročník

B

Bakov na Jizeře 31

Benátky nad Jizerou 60, 95, 96, 97, 98, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 131, 132, 240

Bělá 1, 226

Brecštejn 41

Brodec 246, 247, 248

Bukovno 186, 187

Bzí 84

Č

Čáslav 65, 66, 160

Čelákovice nad Labem 28

Čelec 19

Červenice 243

Česká Lípa 41, 185

České Budějovice 65, 151, 215

Český Dub 5, 6, 31, 39, 77, 79, 80, 111, 152, 176, 177, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 237

Číhošť 143

Čímýšl 79

Čtveřín 220, 239, 241, 243, 244

D

Daliměřice 21, 24, 58, 240

Danovice 93

Dlouhá Ves 268

Dlouhé Mosty 219

Dolánky 144, 240

Dolení Paseky 8, 221

Domaslavice 111, 189

Doubravice 71, 80, 146

Dubá 41

H

Heřmanice u Jaroměře 6

Hodkovice nad Mohelkou 4, 26, 31, 67, 68, 109, 160, 183, 218, 219, 243, 244

Hodonín 83

Hoření Paseky 7, 189, 190, 221

Hořice 39, 41

Hradec Králové 65

Hrádek nad Nisou 31

Hrdoňovice 80, 268

Hrubá Skála 32, 39, 72, 143

Hrubý Rohozec 4, 28, 31, 58, 79

Hrušnice 226

Humpolec 65

Husinec u Prachatic 160

CH

Cheb 2, 238

Chloumek 183, 184

Chrastava 5, 30, 43

Chrastná 160

Chvalčovice 243

J

Jablonec nad Nisou 84

Jablonné v Podještědí

Janovice 29

Janův Důl 8, 134, 190

Jeníšovice 152

Jičín 39, 60, 65, 66 82, 83, 84, 120, 243

Jílové 220, 243, 244

K

Kacanovy 80

Kamýk u Litoměřic 185

Klokočí 32, 71

Kněžmost 31

Kopidlno 41, 65

Kostelec nad Orlicí 31

Kozákov 32

Krčkovice 71

Ktová 153

Kutná Hora 65, 142

L

Lažany u Vyskře 144, 154, 220

Liberec 5, 26, 43, 83, 106, 183, 218, 219, 221, 242

Libuň 60

Litoměřice 80

Litovel 214

Loukov 21, 84, 145, 146

Luhačovice 214

M

Malá Skála 32, 39

Malý Rohozec 79

Maškov 146

Mašov 78

Michovka nad Malou Skálou 71

Miletín 41

Mimoň 105, 185

Mladá Boleslav 1, 4, 5, 28, 82, 97, 98, 127, 129, 130, 146, 183, 184, 241

Mladá Vožice 38

Mnichovo Hradiště 10, 28, 31, 154, 183, 241

Mokrá 237

Mšeno 28

Mužské u Turnova 32, 80

Myšina 226

N

Navarov 39

Nový Bydžov 96

Nudvojovice 58, 79, 240

Nymburk 28

O

Ohrazenice 240

P

Paceřice 151, 240, 243

Pardubice 26

Pecka 120

Pelešany 70

Pilínkov 41

Ploukonice 145

Plzeň 93, 213, 214, 215

Poděbrady 21

Polné 65

Praha 3, 4, 40, 41, 42, 80, 81, 82, 96, 106, 111, 119, 123, 124, 126, 131, 141, 152, 164, 167, 178, 179, 189, 200, 202, 222, 226, 227, 229, 237, 268

Proseč pod Ještědem 29, 111

Přepeře 146, 240, 243

Přibyslav 65, 66

Příšovice 146

R

Radimovice 67, 68, 238

Radostín 69, 70, 218, 220, 221, 241, 243

Radostná pod Kozákovem 72

Radvanovice 72

Ratibořice 202

Ronov nad Sázavou 66

Roudný 240

Rovensko 28, 29, 31, 76, 80, 84, 153, 266, 267, 268

Rožnov u Českých Budějovic 151

Rychnov nad Kněžnou 32

S

Sedlejšovice 69, 220

Sedmihorky 65, 76
Semily 39, 143
Skokovy 111
Slavíkov 243
Smrčí 221, 222
Smržovka 31
Soběraz 120
Soběslav 65
Soběslavice 21
Sobotka 28, 56, 59
Starý Dub 111, 181, 184
Stránka 41
Světlá pod Ještědem 7, 189, 190
Subotice 151
Svijany 3, 156
Sychrov 26, 32, 67, 218, 219, 220, 221, 241, 242, 243, 249

T

Trávníček 243
Troskovice 31, 267
Trutnov 42
Třebenice 73
Třtí 26, 231
Turnov 1, 2, 3, 26, 27, 29, 31, 40, 41, 42, 56, 57, 58, 59, 60, 64, 73, 77, 79, 80, 82, 84, 85, 97, 120, 121, 124, 125, 126, 131, 139, 140, 141, 146, 151, 152, 153, 156, 163, 179, 199, 214, 218, 219, 225, 226, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242

U

Újezd u Svijan 19, 20

V

Velký Valtinov 132, 198, 199, 200, 201, 202, 244
Vesec 70
Vidim 41
Vlastibořice 67, 69
Volavec 154

Vrchlabí 41

Vrchy 80

Všeň 84, 237, 243

Vyskeř 72, 80, 243

Vysoké Veselí 41

Z

Záborčí 239

Zásada 70

Záskalí nad Hodkovicemi 219

Ž

Žďárek 219, 220, 243

Žehrov 243

Železný Brod 31, 71, 72, 231

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

Literární archiv PNP Praha, Fond J. V. Šimák, inv. č. 8, 1870–1941

Masarykův ústav a Archiv AV ČR, Fond Josef Vítězslav Šimák, osobní korespondence, sign. II. b) 1., inv. č. 275, kart. 7; inv. č. 366, kart. 9; inv. č. 580, kart. 11; inv. č. 599, kart. 11; inv. č. 656, kart. 12; inv. č. 683, kart. 12; inv. č. 829, kart. 13; inv. č. 1083, kart. 16; inv. č. 1325, kart. 19; inv. číslo 1630, kart. 22; inv. č. 2071, kart. 26; inv. č. 2100, kart. 26¹⁴⁵

ANM Praha, Fond Josef Pekař, Josef Pekař II., kart. 6, inv. č. 171., Josef Pekař III., kart. 4, inv. č. 171

SOKA Mladá Boleslav, Fond J. V. Šimák¹⁴⁶

Literatura¹⁴⁷

HANZAL Josef, *Josef Pekař život a dílo*, Praha 2002, 267 s., ISBN 80-246-0275-X

HAVELKA Miloš, *Dějiny a smysl. Obsahy, akcenty a posuny "české otázky" : 1895-1989*, Praha 2001, 204 s., ISBN 80-7106-424-6

KALISTA Zdeněk, *Cesty historikova myšlení: prameny k moderní české historiografii. Sv. 1*, Praha 2002, 285 s., ISBN 80-86379-40-X

KÁRNÍK Zdeněk, *České země v éře první republiky (1918–1938). Vznik, budování a zlatá léta republiky 1918–1929*, 1, Praha 2000, 570 s., ISBN 80-7277-195-7

KŘEN Jan, *Historické proměny češství*, Praha 1992, 112 s., ISBN 80-7066-639-0

KUČERA Karel, *Historie a historici*, Praha 1992, 253 s., ISBN 80-7066-589-0

¹⁴⁵ Z důvodů rozpracování fondu nebylo možné prohlédnout korespondenci všech přispěvatelů.

¹⁴⁶ Zde nejsou uloženy žádné dokumenty týkající se periodika Od Ještěda k Troskám.

¹⁴⁷ Literatura k tématu pro řádném prostudování přinesla převážně shodné a opakující se informace k osobnostem J. V. Šimáka aj. Pekaře, proto není uvedena v průběhu práce, ale až v seznamu pramenů a literatury.

KUTNAR František, MAREK Jaroslav, *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví. Od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století*, Praha 1997, 1065 s., ISBN 978-80-7106-402-2

MAREK Jaroslav, *O historismu a dějepisectví*, Praha 1992, 256 s., ISBN 80-200-0284-7

ŘEPA Milan, *Poetika českého dějepisectví*, Brno 2006, 260 s., ISBN 80-7294-189-5

TOMEŠ Josef a kolektiv, *Český biografický slovník XX. století*, 1, Praha 1999, 634 s., ISBN 80-7185-245-7

TOMEŠ Josef a kolektiv, *Český biografický slovník XX. století*, 2, Praha 1999, 649 s., ISBN 241850

TOMEŠ Josef a kolektiv, *Český biografický slovník XX. století*, 3, Praha 1999, 587 s., ISBN 80-7185-247-3

Regionalgeschichte in Europa. Methoden und Erträge der forschung zum 16. bis 19. Jahrhundert, Paderborn 2000, 297 s., ISBN 3-506-79606-2

Josef Pekař a české dějiny 15.–18. století: sborník referátů z vědecké konference konané ve dnech 8.–9. dubna 1994 v Turnově a lázních Sedmihorkách, Z Českého ráje a Podkrkonoší: Supplementum, Semily 1994

Josef Vítězslav Šimák a poslání regionální historiografie v dnešní době: sborník referátů z vědecké konference konané ve dnech 10.–11. května 1996 v Turnově a na Hrubé Skále, Z Českého ráje a Podkrkonoší: Supplementum, Semily 1996

Od Ještěda k Troskám, 1, Turnov 1922–1923

Od Ještěda k Troskám, 2, Turnov 1923–1924

Využití elektronické zdroje

Konev.cz [online]. 2011 [cit. 2011-12-05]. [Http://www.konev.cz/skudci/padli/](http://www.konev.cz/skudci/padli/). Dostupné z WWW: <www.konev.cz>.

Chemicor [online]. 2008 [cit. 2011-12-05]. [Http://www.chemicor.cz/poradna/padli-jablone](http://www.chemicor.cz/poradna/padli-jablone). Dostupné z WWW: <www.chemicor.cz>.

Www.ospamet.cz [online]. 2011 [cit. 2011-12-05]. [Http://www.ospamet.cz/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=7&Itemid=62](http://www.ospamet.cz/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=7&Itemid=62). Dostupné z WWW: <www.ospamet.cz>.